

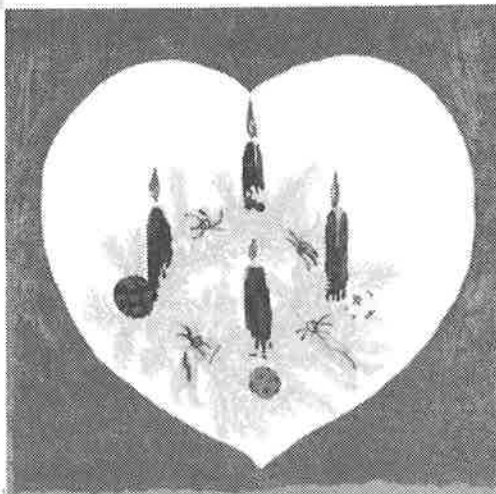
broj 20 / prosinac 1998.

RIJEČ

**Glasnik
Hrvatske
kulturne
zajednice**

WIESBADEN

Naslovnica:

1. Mirna Černoga; Zimski pejzaž, akvarel
2. Božićna čestitka
3. Mirna Černoga; Zimski smiraj, akvarel

Vi imate problem....

Na godišnjem odmoru, svatovima ili krstikama ste snimili (višesatni) video film. Ruku na srce, da li ste ikada odgledali cijeli film strpljivo do kraja?

Rodaci i poznanici izbjegavaju Vaša "premijsna" prikazivanja upravo zbog "maratonske" dužine i nedorađenosti filmova....

Mi imamo rješenje !!!

Iz Vašeg "maratonskog" filma ćemo izabrati najljepše scene, te montirati film koji zajedno sa naslovima neće trajati dulje od 30-40 minuta.

Tako priredeni film ćete rado pogledati više puta Vi i Vaši poznanici. Takav film možete s ponosom nekome i pokloniti !

Nazovite: Ing. Željko Žigrić Tel.: 0611/946 54 97
Handy: 0172/593 49 49

Snimanje i montaža video-filmova - Fotografija - Digitalna fotografija

Riječ - Glasilo Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden
Wort - Mitteilungsblatt der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V.

Izdavač /
Herausgeber: Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden
Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V.
Friedrichstr. 24
65185 Wiesbaden
Tel.: 06128 / 42483 i 0611 / 174148, fax: 06128 / 45856

Odgovara /
Verantwortlich: Biserka Andrijević.

Uredništvo /
Redaktion: Biserka Andrijević, Edvin Bukulin,
Ivo Andrijević i Ante Marinčić

Bankovni račun /
Bankverbingung: Nassauische Sparkasse Wiesbaden
Kto.: 116 027 186
BLZ: 510 500 15

Članovima Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden i dragim prijateljima koji podupiru i prate rad naše udruge

Već krajem listopada trgovine su bile prepune božićnih artikala, a wiesbadenske su ulice i izlozi bili okićeni blještavim lampicama i božićnim nakitom. Svake godine sve ranije, pomislila sam. Živimo u izrazito potrošačkom i profitu podređenom društvu. Božić je postao sredstvom povećanja dobiti.

Zar to doista mora biti tako? Božić je blagdan ljubavi i solidarnosti s čovjekom. Pruža li se ili dobiva ljubav sa što većim i što skupljim poklonom? Moramo li juriti gradom tražeći poklone pošto poto?

Čitajući božićnu priču koju je za ovaj novi broj Riječi napisao Ivan Crnčić obuzela me tiha čežnja. Prisjetila sam se djetinjstva, te našeg očekivanja Božića, bez strke i jurnjave, sa skromnim poklonima kojima smo se neizmjenjivo radovali, koji su pružali toplinu i odisali ljubavlju.

Možda će i vas ova priča podsjetiti na Božić iz vašeg djetinjstva, a možda će nas ponukati da si postavimo pitanje: Što nam zapravo znači Božić? Upravo vrijeme došašća je prigoda za razmišljanja i pronalaženja pravih odgovora.

Božićni broj Riječi je ujedno i zadnji broj u ovoj godini. Prilika je to da se osvrnemo unazad i da ocijenimo koliko smo i kako radili tijekom 1998 godine. Po našoj ocjeni bila je to vrlo dinamična i uspješna godina u kojoj smo priredili nekoliko vrhunskih kulturnih priredaba no nismo zanemarili susrete i druženje s našim članovima i prijateljima.

U ovom već dvadesetom broju Riječi donosimo izvješća o našem radu u protekla četiri mjeseca, zanimljive priloge o: kardinalu Stepincu, putovanju u Vukovar, klavirskom koncertu poznate hrvatske pijanistice Pavice Gvozdić, izbornoj skupštini Hrvatskog svjetskog kongresa za Njemačku, Danu Matice hrvatske - susretu njezinih ogranaka u

Wiesbadenu, pokušaju oživljavanja regionalne suradnje hrvatskih kulturnih udruga, kao i prilog "Govorimo hrvatski", te obavezni razgovor koji smo ovoga puta vodili s našim župnikom dr. fra Antom Bilokapićem. Prilika je to da ga možda bolje upoznamo.

Proveli smo također jedan mali upitnik među njemačkim i hrvatskim građanima u Wiesbadenu. Poticaj za to dala nam je namjera nove njemačke vlade o promjeni zakona o državljanstvu koja je izazvala burne reakcije u njemačkom društvu. Pitali smo: Dvojno državljanstvo: da ili ne? Nadamo se da će vas odgovori zanimati.

Od brojnih priloga koje smo izabrali, neki će vam se dopasti više, neki možda manje. Nadamo se da su oni prvi u znatnoj većini! Pišite nam, nazovite nas, razgovarajte s nama kad se sretnemo i recite nam svoje mišljenje!

Na kraju želimo zahvaliti svim članovima i prijateljima HKZ-a koji su pomagali i podupirali naš rad i time omogućili vrlo uspješno ostvarenje našeg programa.

Neka vam bude čestit Božić i blagoslovljena Nova godina.

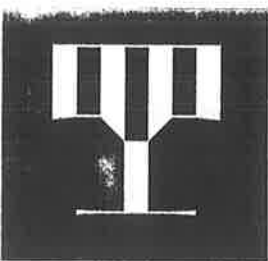

Uredništvo

Članovi predsjedništva HKZ-a:

Biserka Andrijević	06128 -42483
Marinko Bodrožić	0611 - 372359
Katarina Ott	0611 - 61775
Ivo Andrijević	06128 - 42483
Juraj Štambuk	0611 - 86714
Danica Tropšek	0611 - 461496
Marija Vrdoljak	0611 - 509897
Ante Marinčić	0611 - 6000981
Josip Grbešić	0611 - 812871

P I S M A

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
br. 15/98-98

Zagreb, 20. 8. 1998.

RIJEČ = WORT
Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden
c/o BISERKA ANDRIJEVIĆ
Friedrichstr. 24
65185 WIESBADEN
Deutschland

Poštovana gospođo Andrijević,

Hrvatska matica iseljenika darovala nam je br. 18(1998) Vašega glasnika saznajući tako da Hrvatska kulturna zajednica u Wiesbadenu izdaje svoje glasilo i da je već izišao br. 18.

Matica nam je predala taj broj smatrajući da je Nacionalna i sveučilišna knjižnica – kao glavna hrvatska knjižnica – mjesto gdje bi trebali biti prikupljeni i čuvani svi hrvatski tiskopisi – knjige, časopisi i novine - kao dio hrvatskog nacionalnog fonda.

Stoga Vas molimo da nam pošaljete sve do sada izišle brojeve i da nam ubuduće šaljete sve nove brojeve kako budu izlazili kako bismo Vaše glasilo imali u potpunosti.

Unaprijed zahvaljujemo na suradnji.

S poštovanjem,

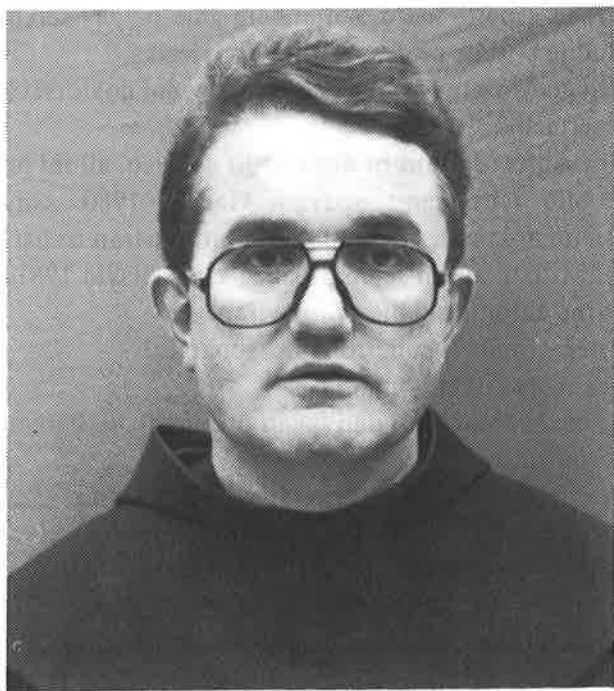
V.d. ravnatelja

Branica Sorokin, prof.

Dr. fra Ante Bilokapić

Naša se kultura bez franjevacu ne da ni zamisliti.

U prostorijama HKM-a u Wiesbadenu razgovaram s dr. fra Antom Bilokapićem, voditeljem misije i redovnikom franjevačke provincije sv. Jeronima s provincijalnim sjedištem u Zadru. Fra Ante je u Rimu 1980. doktorirao radnjom o poznatom protestantskom teologu hrvatskog podrijetla iz Labina u Istri. Iz razgovora će čitatelj nešto saznati o Matiji Vlačiću, a iz separata dizertacije iz kratkog opisa Vlačićeva života, može se pročitati zanimljivost, da je on iz dva braka imao osamnaestero djece. O tome fra Antu nisam za vrijeme razgovora mogao ništa pitati, jer to onda nisam niti znao. To sam naknadno pročitao u separatu njegove doktorske dizertacije.

Fra Ante Bilokapić

Riječ: Fra Ante, recite nam nešto o sebi, o svom djetinjstvu....

Fra Ante: Rođen sam 1948. godine u selu Udovičići, župa Otok kraj Sinja. Dakle rođen sam one godine kada mi je otac bio po kazni na vojnim vježbama u Sloveniji zato što nije htio pristupiti u

kolektivu. U Udovičićima sam završio četiri razreda osnovne škole, a druga četiri u susjednom Otoku 1964.

Riječ: I kamo ste krenuli nakon završene osnovne škole?

Fra Ante: Tada sam pošao u franjevačku gimnaziju u Splitu na Poljudu. Iza tri razreda gimnazije morao sam 1967. u vojsku, u Srbiju u Šabac, i završio tu jugovojsku u Užičkoj Požegi 1968. Služenje nisam mogao odgoditi iz razloga što me je tadašnja država smatrala građaninom drugoga reda. Poziv sam dobio početkom ožujka a već krajem istog mjeseca sam trebao biti u kasarni. Zbog toga sam prije odlaska polagao treći razred da bih nakon odsluženja vojnog roka mogao normalno završiti četvrti razred. U vojsku sam otišao na sam Veliki petak 1967. godine. Vratio sam se u kolovozu 1968. iza Velike Gospe, dva - tri dana prije intervencije Rusa u Čehoslovačkoj. Za vrijeme služenja u vojsci, dva sam puta dobio nagradno odsustvo. Drugo odsustvo sam koristio tako što sam ranije, prije mojih drugova izašao iz vojske. To mi je dobro došlo, jer je onima koji su ostali u vojsci produžen boravak još mjesec dana radi napete situacije u Čehoslovačkoj.

Riječ: To ste Vi na brzinu ispričali svoj životopis, a da se na Vašu užu obitelj nismo niti osvrnuli.

Fra Ante: Imao sam još tri brata i četiri sestre. Dva starija brata su pošla u inozemstvo, jedan - koji je već umro - u Sloveniju, a drugi u Bavarsku. Najmlađi brat se nalazi kod kuće. Na neki način su ga, tako reći, prisilili da ostane doma.

Riječ: Roditelji su Vam još živi?

Fra Ante: Samo majka. Otac mi je prije pet godina umro.

Riječ: Vi ste pošli u fratre po uputi...

Fra Ante: Po uputi fra Bernarda Dukića, ondašnjeg našeg župnika koji je kasnije otišao u Njemačku i bio najprije misionar u Frankfurtu a potom dugo godina naddušobrižnik za Hrvate u Njemačkoj.

Riječ: a koji je sada gvardijan...

Fra Ante: ... i župnik u Kninu. I još k tome privremeni vojni kapelan.

Riječ: Ali, vratimo se Vama...

Fra Ante: Nakon vojske sam završio četvrti razred gimnazije i maturu, a zatim otišao u novicijjat, na jedan mali otočić imenom Košljun.

Riječ: Gdje se nalazi Košljun?

Fra Ante: Košljun se nalazi u jednoj ovećoj, zatvorenoj uvali ispred mjesta Punat na otoku Krku. Tamo sam ostao godinu dana dok nisam završio novicijjat i nakon novicijata položio privremene zavjete.

Riječ: Životni put Vas je tada odveo...

Fra Ante: U Dubrovnik. Tamo sam na visokoj školi dalmatinskih franjevac završio dvije godine filozofije. Potom sam otišao u Zagreb gdje sam na Bogoslovnom fakultetu završio dvije godine teologije, a još jednu - treću - u Splitu. Za svećenika sam zaređen 1975. Mene i moje kolege je zaređio tadašnji pomoćni biskup Ivo Gugić koji je kasnije postao kotorski biskup i koji je pred nekoliko godina od nekog provalnika u svom stanu u Kotoru ubijen. Nakon ređenja sam bio poslan na daljnje bogoslovne studije u Rim. Smio sam birati struku i izabrao dogmatiku koju sam 1977. magistrirao s temom: "J. J. Stroßmeyer na svjetskoj pozornici". 1980. sam doktorirao na temu: "Teološki radikalizam Matije Vlačića Ilirika". Vlačić je bio hrvatski protestantski teolog kome protestanti mogu zahvaliti da je protestantizam opstao, jer je bio već na koljenima. Mogu mu zahvaliti, jer je za vrijeme obrane Magdeburga kojega je opsjedala carska vojska, pisao letak za letkom i bodrio branitelje. On je bio veći luteranac od samog Luthera. Napisao je nekoliko stotina djela, pisao je teološke radove, tvorac je jedne hermeneutike, a pisao je i o protestanskoj povijesti. Glavna djela su mu: Katalog svjedoka istine, Magdeburške centurije, Ključ Sv. pisma, Glossa itd.

Riječ: Na kojem je jeziku pisao?

Fra Ante: Pisao je latinski, njemački i jedno djelo je napisao na hrvatskom.

Riječ: Jesu li njegove knjige pristupačne, mislim reći, može li ih se naći u normalnim bibliotekama?

Fra Ante: One se mogu dobiti u velikim bibliotekama. Kad sam pisao doktorsku radnju morao sam mnogo toga raditi po Njemačkoj, u Münsteru, u Stuttgartu, Berlinu, Erlangenu. Zatim sam radio u Trstu, Vatikanu, u Zagrebu i u Puli, Baselu, Zürichu i drugdje.

Riječ: Kroz taj studij Matije Vlačića Ilirika...

Fra Ante: Ja sam završio dogmatiku i doktorirao na Vlačiću. On je bio evangelički teolog.

Riječ: ... i bio luteranskiji od Luthera.

Fra Ante: Tako bi se moglo reći. Bio je problem

pisati o njemu sa stanovišta katoličke teologije upravo zbog tog radikalizma. Taj njegov radikalizam se vidio i u njegovom stavu prema Katoličkoj crkvi. Protestantski teolozi su bili za nagodbu s Katoličkom crkvom. Njihov vođa je bio Melanchton, a Vlačić je bio vođa onih koji su bili protiv svake nagodbe. Zvali su ih "Flatiani" Zbog njegove rigidnosti nazivali su ga "ilirskom zmijom", čime su htjeli reći da je barbarin. On nije htio nikakav kompromis. Vodio je mnoge rasprave i u okviru luterana da bi očuvao što čišći protestantizam, tj. luteranizam. Radi toga je bio osuđivan čak i od samih luterana. Glasovita je ona njegova disputa s Viktorom Strigalom o slobodnoj volji, koju se smatra najznačajnijom disputom šesnaestog stoljeća.

Riječ: Mogu li se nazrijeti uzroci njegovog radikalizma?

Fra Ante: On je rođen u Istri, a treba znati da je izvjestan broj Istrana u ono vrijeme bio sklon luteranizmu. Među njim je bio i brat njegove ujne, konventualac Baldo Lupetina koji je zbog toga bio i osuđivan u Veneciji. Izgleda da je Lupetina poslao Vlačića iz Venecije u Njemačku studirati novu teologiju, novi duh. Tako je došao u Basel, potom Tübingen gdje mu je profesor bio Matija Grbac. Odatle ide u Wittenberg gdje po završetku studija postaje profesor hebrejskog jezika.

Riječ: Možete li malo više reći o svojoj doktorskoj dizertaciji?

Fra Ante: Ja sam tu dizertaciju napisao, ali mi ju je bilo zabranjeno izdavati. Godine 1980. sam branio doktorat, ali da bih bio i promoviran trebao sam izdati barem separat, kojeg sam objavio 1981. i time automatski bio promoviran.

Riječ: Imate li koji primjerak separata?

Fra Ante: Imam, imam.

Riječ: Možete li mi dati jedan primjerak, ili barem posuditi?

Fra Ante: Može, može. Dat ću Vam jedan. (*Fra Ante odlazi po knjige i vraća se.*) Ovo je doktorska radnja, a ovo je separat s naslovom "Attività letteraria di Mattia Flacio Ilirico", što znači: "Spisateljska djelatnost Matije Vlačića Ilirika". To je trebalo tiskati pod budnom kontrolom da se ne bi povrijedila katolička strana. To je bio i uvjet tiskanja. Tako sam mnoge stvari morao stavljati pod navodnike. Profesori pred kojima sam branio dizertaciju su potekli iz različitih naroda: prof. Bruno Korošak, Slovenac, argentinski Ukrajinac prof. Luis Glinka i prof. Luitfried Hansen, Flamanac iz Belgije.

Riječ: Zanimljivo. Ali kad ste već tako duboko

zaronili u svijet Matije Vlačića Ilirika, a to je Njemačka u šesnaestom stoljeću, mogli biste ponekad ponešto i za našu Riječ o tom vremenu i ljudima u njemu napisati. To je vrijeme velikih europskih ratova, najprije sedmogodišnjeg pa onda kasnije tridesetgodišnjeg.

Fra Ante: Ti ratovi su kasnije došli, poslije Matije koji je 1575. umro u Frankfurtu.

Riječ: O Vlačiću Iliriku je pisao i Mijo Mirković.

Fra Ante: Mirkoviću je književničko ime Mate Balota. On je pisao nekoliko puta o njemu. Pisao je monografiju o njemu, pristup mu je bio općenit. Svega se dodirnuo. O Vlačiću su i drugi hrvatski književnici pisali a pisao je i sadašnji evangelički biskup u Hrvatskoj, Vladimir Deutsch. On je također na njemu doktorirao.

Riječ: Nakon studija, kamo ste išli?

Fra Ante: Najprije sam bio godinu dana u Hvaru, zatim dvije godine u Zadru. Poslije Zadra sam bio šest - sedam godina u Göppingenu kao misionar za naše ljude. Uoči rata sam se vratio u Split, gdje sam bio gvardijan, odgojitelj bogoslova, profesor na institutu teologije u Splitu i vojni kapelan.

Riječ: Rekoste da ste bili u Zadru. Čime ste se tamo bavili?.

Fra Ante: U Zadru sam obavljao kapelansku dužnost u župi Srca Isusova. To je bilo od godine 1982. do 1984.

Riječ: I je li Vam se svidio Zadar.

Fra Ante: Zadar mi se jako svidio. To je najljepši grad nakon Splita.

Riječ: Zanimalo bi me da nam nešto kažete o svom djelovanju kao vojni kapelan.

Fra Ante: Bio sam najprije kapelan 114. brigade, zatim 128. koja je kasnije postala 6. domobranska pukovnija. Bio sam s njom do zadnjih dana. Ponajviše sam bio u Čavoglavu po planini Svilaji, a kasnije i na Kamešnici između Sinja i Livna. Sve vrijeme sam bio na raspolaganju vojsci. Službu vojnog kapelana sam vršio za Hrvatsku ratnu mornaricu u Lori u Splitu. Dobio sam i spomenicu domovinskog rata !

Riječ: Vojni kapelani su također vojnici?

Fra Ante: Tada zapravo nismo bili službeno vojni kapelani. Sada to jesu. Vršili smo dužnost kapelana i de facto smo to bili, a sada su i de jure.

Riječ: Prošli smo tako kroz ovaj razgovor Vaš životopis koji, tako bar iz razgovora proizlazi, nije imao nekih dramatičnih zaokreta. Uvijek je išlo samo naprijed, svojim smjerom...

Fra Ante: ... svojim tijekom. Što je vrijeme donosilo tu sam se uključivao.

Riječ: Izuzmemo li najranije djetinjstvo, nije bilo

nekih velikih poteškoća.

Fra Ante: To vrijeme ja i ne znam. O tome se je u obitelji kasnije mnogo pričalo. Ali i u kasnijim vremenima komunističke Jugoslavije je naša obitelj bila stalno na udaru.

Riječ: Prijedimo sada malo na drugu temu. Fra Ante Bilokapić je i fratar. Bi li nam fra Ante mogao nešto reći i o svom redovništvu?

Fra Ante: O svom ili inače redovništvu?

Riječ: Pa jedno i drugo. Slobodno je. Vi imate riječ u Riječi.

Fra Ante: Sv. Frane je osnovao tri reda. Prvi je franjevački koji ima tri ogranka: observanti, tome ogranku i ja pripadam, konventualci i kapucini. Zatim je osnovao i drugi red sa sv. Klarom i to su klarise. Konačno je osnovao i treći franjevački red za ljude koji ostaju u svojim obiteljskim zajednicama i na svojim drugim dužnostima. Iz tog svjetovnog trećeg reda se je razvio i jedan samostanski treći red i osim toga više muških trećoredskih kongregacija i jako mnogo ženskih, redovničkih kongregacija. Predaja kaže da je sv. Frane bio došao i u Zadar. To se dogodilo tako, da su ga nepovoljni vjetrovi umjesto u Sv. zemlju, kamo se on bio uputio propovijedati Evanđelje, doveli do Zadra. Tu je onda odmah nastala i prva franjevačka zajednica, pa je tako zadarska provincija najstarija u našim krajevima. Naša franjevačka zajednica je najstarija ako i jest najmanja. Poznato je da su franjevci odigrali jako važnu ulogu u našem narodu, posebice u Bosni za vrijeme Turaka. Netko je bio rekao da bi se cijela Hrvatska mogla vidjeti sa zagrebačke katedrale da nije bilo franjevaca. Tome redu pripadam i ja.

Riječ: Mogao bih sada u svezi s time postaviti i jedno pitanje. Moguće je da se na neki način "slučajno" postane redovnik, ali slučajno se to ne ostaje.

Fra Ante: Nisam ja po dolasku u Split u gimnaziju odmah postao fratar. S novicijatom se postaje fratar a do tada je prošlo više godina školovanja u gimnaziji i osamnaestomjesečno služenje vojske. Mnogi kolege iz gimnazije nisu pošli u novicijat.

Riječ: U svakom slučaju ja mislim da je redovništvo karizma...

Fra Ante: Ako nisi u to uvjeren i ako nemaš za to volje, to ne možeš biti.

Riječ: Redovništvo je jedno vrlo zahtjevno zvanje...

Fra Ante: Svećeničko zvanje je zahtjevno a redovničko još zahtjevnije.

Riječ: Upravo sam u Glasu koncila pročitao izvješće sa sastanka viših redovničkih poglavara. U

uvodnom razmišljanju je dotični redovnik, ne znam koji je to bio, ustvrdio, da je danjašnja praksa redovništva postala nešto slično nekom zanatu, a na prvom mjestu i u prvom redu bi se trebala osjećati karizma.

Fra Ante: Praksa je kod nas išla svojim tijekom. Postoje različiti tipovi redovništva. Ima redovnika koji žive isključivo u samostanima i posvećuju se kontemplaciji. To su kontemplativci. Kod nas u Bosni i Hercegovini i većem dijelu unutrašnje Dalmacije tradicija je bila da su fratri bili izrazito pastoralno orijentirani. Oni su skoro isključivo pastoralno radili. To je zbog toga tako, jer za vrijeme Turaka nije bilo drugih svećenika koji bi se pastoralno brinuli za ljude. U Sv. Zemlji glavnu riječ vode franjevci. S katoličke strane je franjevcima povjereno čuvanje svetih mjesta. Nije puka slučajnost da je početak radova na iskapanju Suezkog kanala blagoslovio jedan naš biskup, Šimun Milinović, franjevac, a završetak i otvaranje drugi franjevac, Alojzije Čurčija.

Riječ: Kakva je tradicija u vašoj provinciji?

Fra Ante: Pa naša je provincija samostanska. Naši su samostani velikim dijelom nekada bili samostani drugih, kontemplativnih redova kao što su to benediktinci. Bila je i misionarska, jer su prije imali pučke misije, a u novije vrijeme je počela i pastoralno djelovati na nekim župama osnovanim uz samostanske crkve. Kad su naši ljudi koncem prošlog stoljeća počeli, i u ovom stoljeću nastavili, u većem broju odlaziti u strane zemlje, slijedili su ih opet franjevci. Osim toga, ima lijepi broj i onih, koji su išli širiti Evanđelje među one ljude, koji ga još nisu upoznali. To je u Africi, Aziji, a za naše ljude - u obje Amerike. .

Riječ: Imam ovdje bilješku o tome što trebam pitati: redovnici i kultura.

Fra Ante: Naša se kultura bez franjevacu ne da ni zamisliti. Najčitanija knjiga u našem narodu je bila "Razgovor ugodni naroda Slovinskoga" od fra Andrije Kačića-Miočiča. Među franjevcima je uvijek bilo velikih učenjaka i filozofa kao što su Dragišić, Benković, zatim Drakulica, pa onda Dorotić, pjesnici Grabovac, Kačić, Martić, Jukić. Tu su još poznati minijaturist Razmilović, rezbar

Bakotić i mnogi drugi.

Riječ: Možda jedno malo provokativno pitanje: fratri bi trebali biti siromašni, a čini se da na tom području nisu ispunili očekivanja sv. Franje.

Fra Ante: Siromaštvo ostvaruje netko savršenije, netko manje savršeno. Poznato je da fratri polažu tri zavjeta: siromaštva, čistoće (to je celibat) i poslušnosti. Zavjet siromaštva ostvaruje kako tko, kako gdje. Poznata je ona šala, kako sv. Otac ne zna tri stvari koje se zbivaju unutar Crkve: ne zna od čega žive franjevci, što misle isusovci i koliko vrsta ima časnih sestara.

Riječ: A ja sam čuo šalu, da to niti dragi Bog ne zna.

Fra Ante: Fratri ovdje u Njemačkoj žive od svoje plaće. Sav višak pripada zajednici, dakle Provinciji. Ono što imamo, čime se služimo, to nije naše vlasništvo. De jure moramo biti siromašni a de facto je kako tko.

Riječ: Netko je rekao da su fratri ljudi koji ništa ne posjeduju ali sve imaju.

Fra Ante: To je točno, ili bolje reći, u većini slučajeva točno. I još nešto o našim franjevcima - ne može se zanijekati, da su se u našem narodu upravo franjevci istakli u svetosti. Prvi proglašeni svetac iz hrvatskog naroda je sv. Nikola Tavelić, franjevac, drugi je sv. Leopold Mandić, franjevac kapucin.

Riječ: Još jedno: odgovorite na ono pitanje koje ste očekivali a ja ga nisam postavio. Recite.

Fra Ante: Nemam što reći. To što je o franjevcima i redovnicima rečeno, nije ništa novo. to su opće poznate stvari.

Riječ: Na samom kraju jedno sasvim konkretno pitanje: Vaša kritika naše Riječi.

Fra Ante: Moja kritika je da Riječ rijetko izlazi i da je rado čitam.

Riječ: To je zaista lijep kompliment Riječi na čemu se jako zahvaljujem. Zahvaljujem se na razgovoru i nadam se da ćemo u Riječi u buduću moći koju riječ pročitati i od doktora fra Ante Bilokapića.

Za Riječ je razgovor vodio - Edvin Bukulin.

Međunarodni ljetni fest

Nakon promrzlog vremena i dugotrajnih kiša u Wiesbaden-u je 20. rujna 1998. zasjalo sunce a živa na toplomjeru se podigla za nekoliko stupnjeva. Došlo je to kao naručeno, ne samo organizatoru već i za sve sudionike dvadesetdrugog Međunarodnog ljetnog festa kojeg već tradicionalno priređuje Vijeće stranaca grada Wiesbadena.

Glavni središnji trg u Wiesbadenu napunio se mnoštvom posjetitelja, a svud naokolo s mnogobrojnih štandova mamili su mirisi raznoraznih specijaliteta iz raznih krajeva svijeta.

Tako je miris prženih srdela privukao mnoge na štand Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden. Uz srdele služili smo umak od češnjaka i salatu od krumpira, a uz to naravno dobro hrvatsko vino. Ni ove godine nisu izostale palačinke i raznovrsni kolači: kroštule,

savijače, torte, pite, baklave i mnogi drugi.

Dok su se na štandu vodili živi razgovori, sklapala poznanstva, uživalo u jelu i piću, na pozornici ispred gradske vijećnice odvijao se bogati kulturni program. Nastupale su folklorne i glazbene skupine iz raznih krajeva svijeta. Hrvatsku su ove godine predstavljale dječja folklorna skupina Hrvatske katoličke misije i pjevačka i folklorna skupina Hrvatske kulturne zajednice. Njihov nastup naišao je na veliko odobravanje publike a privukao je i pozornost foto-reportera pa su se fotografije naših grupa pojavile u wiesbadenskom tisku.

Zahvaljujemo svim članovima i prijateljima koji su svojim radom doprinijeli uspješnom predstavljanju Hrvatske kulturne zajednice i cijele Hrvatske na Međunarodnom ljetnom festu.

BAn

Nastup folklorne skupine HKZ-a

Pavica Gvozdić u Wiesbadenu

Pavica Gvozdić

Ove je godine, 18. rujna, u okviru Interkultureller Woche (međukulturalni tjedan) u Wiesbadenu, HKZ ponovno pozvala vrhunskog glazbenog umjetnika iz Hrvatske. Ovaj put je to bila pijanistica Pavica Gvozdić iz Zagreba. Ona je svojom virtuožnošću dostojno predstavila domete hrvatske glazbene kulture.

Program večeri se sastojao od djela Frederica Chopina i to njegovih šest balada i djela dvaju hrvatskih skladatelja: Borisa Papandopula i Stanka Horvata.

Među pijanistima je Frederic Chopin poznat kao kompozitor koji od interpreta iziskuje veliko majstorstvo vladanja glasovinom. Te večeri je gospođa Pavica Gvozdić svoje majstorstvo sjajno potvrdila briljantnom interpretacijom Chopinovih balada. Svojom je vještinom plijenila pozornost te se od slušatelja nije tražio napor sabranosti, jer ga je zaokupljala čarobnost zvukova koje je umjetnica proizvodila, dodirujući tipke klavijature. Ja sam slušajući izvođenje balada

dobrim dijelom usput čuo i pijev ljudskog glasa i u sebi se čudio, kako to ja čujem, što ja to čujem, kako to umjetnica uspijeva svirati klavir da u slušatelja uspijeva proizvesti dojam nostalgičnog pijeva ljudskog glasa. Ili se to meni samo pričinjalo? Pa ako se meni to samo tako i pričinjalo, velika je stvar moći igrom klavira proizvesti takav osjećaj u slušatelja.

Papandopulovih "Osam studija" nad oznakama za glazbena tempa nije u ničemu zaostalo za baladama. Naprotiv, velika ekspresivnost, sigurnost i jasnoća izvedbe veoma se doimala. Slušajući taj temperament, tu huku bure, fijuk vjetra, gruvanje gromova, žuborenje potoka, lahor u lišću stabala čovjek se nije mogao oteti divljenju. Nisam znao kome se trebam više diviti: Borisu Papandopulu koji je mogao takvu glazbu napisati ili Pavici Gvozdić koja je mogla tu i takvu glazbu uprisutnuti.

Horvatovi "Tamni krajolici" mene su se manje dojmili. Ipak bilo je zanimljivo slušati kako umjetnica uspijeva za moje uši nelogičnu glazbu, glazbu bez uobičajenih oznaka tonaliteta (to dakako vrijedi i za Papandopulovu glazbu, ali mi ona ipak zvuči nekako logično) tako suvereno interpretirati. Tehnikom sviranja prstima i služeći se klavirskim pedalama Pavica Gvozdić je uspijevala proizvesti glazbu najraznovrsnijih zvučnih boja. Više sam se puta za vrijeme same izvedbe pitao, kako to ona takve tonove, takve šumove, takve ugođaje na klaviru uopće može proizvoditi.

Bila je to uspješna večer Pavice Gvozdić. Zahvalna publika ju je nagradila dugotrajnim pljeskom pa je umjetnica bila ponukana dati dodatak. Jedina je šteta što se nije na ovom koncertu našlo malo više glazbenih sladokusaca.

Edvin Bukulin

Wiesbadener Kurier, 21. 9. 1998.

Virtuosität im Dienste des poetischen Ausdrucks

Klavierkonzert der Kroatin Pavica Gvozdic zur Interkulturellen Woche

Mit einem Klavierkonzert der Kroatin Pavica Gvozdic lieferte die Kroatische Kulturgesellschaft Wiesbaden e.V. ihren Beitrag zur Interkulturellen Woche. Den Schwerpunkt des Konzertes bildeten die vier Balladen Frederic Chopins. Die Pianistin, die als hervorragende Chopin-Interpretin bekannt ist, wußte sehr wohl die gegensätzlichen Eigenschaften der Balladen (op. 23, 38, 47, 52) überzeugend ausgleichend darzustellen. Chopin, ein Meister des lyrischen Klavierstücks, die klassische Gattung

der Hochromantik, entwickelte diese in seinen Balladen weiter bis zur epischen Form. Dabei läßt sich ein Gegenüberstellen zweier Darstellungstechniken feststellen. Einmal die elgischen Partien zu Beginn jeder Ballade, die dann von außerordentlich virtuos, an die Pianistin höchste technische Anforderungen stellende Zwischenteile abgelöst werden. Dabei steht die Virtuosität aber immer im Dienste des poetischen Ausdrucks.

Von den Balladen Chopins umrahmt, spielte Gvozdic Kla-

viermusik kroatischer Komponisten der Neuzeit. Dabei stellen die „Acht Studien zu Tempoangaben“ von Boris Papandopulo an die Pianistin höchste Ansprüche an das Artistische und Gefühlvolle ihres Spiels. Dabei boten die acht Stücke von an minimalistische Klaviermusik Saties erinnernde Balladen über Anklänge an die rhythmisch vertrakteten Klavierwerke Bartoks bis zu den virtuos Balladen Chopins reichende Assoziationen. Beim zweiten kroatischen Komponisten, dem 1930 geborenen

Stanko Horvat, dominierten in seinen „Dunkle Landschaften“ die Klangflächen und Klangfarben mit der ausgiebigen tonmalerischen Verwendung des Pedals. Die fünf Ostinati von Horvat bilden den Versuch, eine Komposition auf einem beschränkten Tonraum aufzubauen. Sie erinnern stark an die Werke der französischen Impressionisten.

Nicht ohne Zugabe entließ das Publikum die Künstlerin, darunter natürlich Chopins Walzer No. 6, op. 64 in Des-Dur. *Andreas Höflich*

Pavica Gvozdić u društvu članova HKZ-a

Dvojno državljanstvo - da ili ne ?

Većina građana na to pitanje gleda s praktične strane - koje su prednosti, koje dodatne obveze ? No ne će ih samo nekoliko prihvatiti dvojno državljanstvo, ako im bude ponuđeno, nego najvjerojatnije vrlo veliki broj stranih državljanina koji žive u Njemačkoj. Kako će se to mnoštvo - po pravima izjednačeno s Nijemcima, ali po shvaćanju i ponašanju najčešće vrlo različito - odraziti na njemačko društvo ? Hoće li se ubrzati integracija ili naprotiv pospješiti stvaranje odvojenih grupa, društva u društvu ? Pitamo hrvatske i njemačke državljanine. Ne čudi što su odgovori različiti, ta i kod vodećih političara nailazimo na oprečne stavove.

Ivan Milek, 58 god., mašinski tehničar

Nakon nedavno održanih parlamentarnih izbora došlo je do promjene vlasti u SR Njemačkoj. Dosadašnja kršćansko-demokratska i liberalna koalicija na čelu s kancelarom Helmutom Kohlom izgubila je izbore unatoč velikim zaslugama za ujedinjenje Njemačke, za veliki napredak europske integracije a i za oživljavanje gospodarstva. Za nas Hrvate je najbitnije što je najviše zahvaljujući kancelaru Kohlu Europska unija, a s njom i cijeli svijet, priznao nezavisnost Republike Hrvatske.

Pobjednička koalicija, sastavljena od socialdemokrata i zelenih na čelu s novoizabranim kancelarom Gerhardom Schröderom, odlučila je učiniti nešto više za strane državljanine u Njemačkoj. Najavili su donošenje zakona kojim će se omogućiti dobivanje dvojnog državljanstva. Takav zakon je i prije predlagan, ali su ga kršćanski demokrati uvijek najodlučnije odbijali. I sada kad više nisu na vlasti, najavili su otpor svim raspoloživim pravnim sredstvima.

Te razlike u pogledima na dvojno državljanstvo bile su mi jako uočljive u vrijeme dok sam u Vijeću stranaca bio izabran zastupnik Hrvata te o tome imao prilike razgovarati s predstavnicima njemačkih stranaka.

Dvojno državljanstvo znači da je onaj koji ga posjeduje punopravni državljanin dvije države, sa svim pravima i obvezama i jedne i druge. Može kandidirati i biti izabran u obje države, može živjeti i raditi sad u jednoj, sad u drugoj, kako mu trenutno odgovara.

Moja je preporuka svakom Hrvatima koji u Njemačkoj bude ispunjavao uvjete za dvojno državljanstvo, da ga zatraži, jer mu ono može samo koristiti. Može se još čvršće povezati s domovinom bez potrebe da se bilo čega odrekne u Njemačkoj.

Zato pozdravimo odluku njemačke vlade o uvođenju dvojnog državljanstva sa željom da se takav savezni zakon što prije donese.

Stjepan Hlapčić, 49 god., službenik

Moje osobno mišljenje o dvojnog državljanstvu je u svakom pogledu pozitivno. Život nama iseljenicima ionako teče na dva kolosijeka. Započnimo od obitelji u kojoj nam je sporazumijevanje dvojezično. Vodimo dvojno domaćinstvo, jedno u Njemačkoj, drugo u Hrvatskoj. Brinemo o svakojakim obvezama, na primjer plaćanju pristojbi, sređivanju poslova s državnim i gradskim upravnim tijelima, skrb za rodbinu, društvene djelatnosti i još mnogo toga, a sve te obveze su isto tako dvojake, jer ih obavljamo i u Njemačkoj i u Hrvatskoj. I kad krenemo mnogo dalje, do duševnog života - morala, osjećaja, ponašanja - i tu živimo u dva svijeta. Pa ako nam je svakodnevnica - a isto tako prošlost i budućnost - dvojaka, onda nam dvojno državljanstvo može samo pomoći u usklađivanju naša dva svijeta. A ako pomaže nama izravno da u svemu bolje djelujemo, onda neizravno koristi i objema državama u kojima živimo.

Gisela Torres, 48 J., Stadtverordnete in Flörsheim (SPD)

Für mich ist es eine Selbstverständlichkeit, dass dies den ausländischen Mitbürgern ermöglicht wird, zumal denen der zweiten und dritten Generation, die hier bei uns geboren sind. Ich finde es sehr schlimm, die jungen Leute, die hier aufgewachsen sind, die praktisch zwischen zwei Kulturen leben, zu zwingen, sich für eine Kultur zu entscheiden. Das kann ich nicht

nachvollziehen, würde ich auch nicht unterstützen, das ist klar.

Rudi Weckbach, 49 J., Stadtverordneter in Flörsheim, (CDU)

Ich bin dafür, dass sich jemand, wenn er hier in Deutschland lebt und Staatsbürger in Deutschland werden will, für eine Staatsbürgerschaft entscheiden muss. Er soll sich, wenn er in Deutschland bleiben will, für die deutsche Staatsbürgerschaft entscheiden. Ich denke, wenn jemand in Deutschland lebt, sollte er die Vorteile genießen dürfen, aber auch Nachteile hinnehmen müssen. Ist er kein Deutscher, so ist er im Wartestand, um Deutscher zu werden. In der Zwischenzeit soll sich als Gast fühlen und als Gast behandelt werden.

Mate Čota, 46 god., vlasnik putničke agencije

Moj kratak i jasan odgovor glasi - da. - Pojašnjenje je međutim malo teže dati. Ako prihvatimo samo njemačko državljanstvo onda postajemo nekako stranci u vlastitoj domovini. Zadržavanjem hrvatskog kao jedinog državljanstva, ostajemo neravnopravni tu gdje živimo, pogotovo što je Hrvatska izložena mnogim kritikama i pritiscima, pa neki izbjegavaju reći da su iz Hrvatske. Mnogi su hrvatski državljani uistinu i sami razočarani stanjem u domovini. Žale mi se kad dođu kupiti putne karte za domovinu kao da sam ja neka vlast. Dosadilo mi je slušati ih. Ti emotivni razlozi čine mi se važnijima od praktičnih - s jedne strane smo vezani uz domovinu, a s druge strane doživljavamo omalovažavanje naše domovine kao omalovažavanje nas samih. Dvostruko državljanstvo bi nas stavilo u ravnopravan položaj, pa bi i o Hrvatskoj mogli govoriti s drugih pozicija.

Moritz Voges, 20 J., Student

Das Einrichten der doppelten Staatsbürgerschaft im Zuge einer zu modernisierenden Ausländerpolitik halte ich für falsch. Dass durch die doppelte Staatsbürgerschaft „Niemand, der Deutscher werden will, seine ausländischen Wurzeln aufgeben oder verleugnen muß“, wie es Schröder in seiner Regierungserklärung preisgab, mag sicherlich stimmen. Es bleibt jedoch die Frage offen, ob dies auch zwangsläufig zu einer besseren Integration in die deutsche Gesellschaft, zu einer Verringerung sozialer Brennpunkte und

einem Ausbleiben ethnischer Konflikte führt. Gerade dies wird nicht der Fall sein, müßten doch dazu gerade mal sämtliche fundamentalistische Kulturen dazu bewegt werden, ihre Gewohnheiten und Ansichten dem deutschen Weltbild anzupassen. Sollte nicht gerade dies durch die doppelte Staatsbürgerschaft überflüssig gemacht werden? Dass deutsches Demokratie- und Liberalismusverständnis nicht mit fundamentalistischen, patriarchalischen Denkweisen zu vereinbaren ist, dürfte wohl nicht jedem aufgefallen sein.

Henning Buchholz-Marquardt, 50 J. Dipl. Sozialpädagoge

Doppelte Staatsbürgerschaft „Ja“ oder „nein“ ? Eine doppelte Staatsbürgerschaft kann letztlich nur ein vorübergehender Zustand sein. Solange es keine Europäische Staatsangehörigkeit gibt, wird jeder Staat ein Interesse daran haben, dass die in seinem Land lebenden Mitbürger sich zu dem Staat bekennen, indem sie leben. Denn noch sind weder die einzelnen Staaten in Europa oder der Welt soweit, dass sie von ihrem Selbstverständnis her darauf verzichten könnten, eine konkrete Staatsangehörigkeit als eine notwendige Bedingung zu betrachten, um den Staat zu gestalten. Jeder Staat möchte auf „seine“ Bürger zurückgreifen können für die Gestaltung in seinem Hoheitsgebiet. Aus diesem Grund kann eine doppelte Staatsangehörigkeit nur vorübergehend sein. Unter den o.g. Voraussetzungen bedeutet dies, dass der Besitzer einer doppelten Staatsangehörigkeit sich seinem Heimatstaat, aus dem er kommt, aus den unterschiedlichsten Gründen verbunden fühlt und gleichzeitig sich auch in dem „neuen“ Heimatstaat das Recht zur Mitgestaltung erhalten will. Dies ist verständlich. Ein solcher Zustand kann aber in einer Krisensituation auch zu einem inneren Konflikt führen, der nur von dem Menschen selbst gelöst werden kann. Als Krisensituation muß nicht ein möglicher Krieg herhalten. Eine Krisensituation liegt auch vor, wenn es innerhalb von Familien um Eigentums- und Erbschaftsfragen geht, die sehr oft auch an die Staatsangehörigkeit geknüpft sind.

Es ist natürlich verständlich, dass ein ausländischer Mitbürger, wenn er schon 20 und mehr Jahre in Deutschland lebt, hier gearbeitet und Steuern gezahlt hat, auch über Bereiche mitbestimmen will, die ihn betreffen. Es muß aber auch die Frage erlaubt sein, ohne dass der

Fragende vehement angegriffen wird, warum der Mitbürger noch nicht die Staatsangehörigkeit des Staates angenommen hat, in dem er seit über 20 Jahren lebt und arbeitet. Besonders kritisch wird die Frage nach der Staatsangehörigkeit zu stellen sein, wenn es sich um Familienangehörige der 2. und 3. Generation handelt. Hier wird allein schon um des Entscheidungsprozesses willen eine klare Entscheidung notwendig sein. Wohin fühle ich mich zugehörig? Haben wir nicht deshalb viele Probleme in der jungen Generation ausländischer Mitbürger, weil sie oft nicht wissen, wohin sie eigentlich gehören?! Ob in einem solchen Fall die doppelte Staatsangehörigkeit wirklich hilfreich ist, wage ich zu bezweifeln. Vielmehr ist doch die Frage zu stellen, wohin wird jemand erzogen? Wohin fühlt sich der Mensch hingezogen und zu welchem Staat kann er stehen? Erleben wir nicht auch bei Angehörigen der zweiten Generation in der Diskussion um die doppelte Staatsangehörigkeit, wenn sie die Staatsangehörigkeit des „neuen“ Staates haben, dass auf Grund der Erziehung verständlicherweise in einer doppelten Form argumentiert wird. Meiner Meinung nach ist vielmehr entscheidend, in welcher Form sich der Prozess vollzieht, um in dem neuen Staat zurecht zu kommen und in

sinnvoller Weise zu leben. Kommen meine Kinder und ich mit den Normen und Werten dieses neuen Staates zurecht und in welcher Form kann im Umgang miteinander von einander gelernt werden. Es kann aber nicht angehen, dass es nur heißt in der BRD: Die Deutschen müssen dieses und jenes tun, damit wir als Ausländer uns hier wohl fühlen; in Deutschland müssen Verhaltensweisen, Normen und Gesetze geändert werden. Ich sage, beide Seiten müssen aufeinander zugehen. Insbesondere im schulischen Bereich muß meiner Meinung nach von ausländischen Eltern eine größere Bereitschaft gezeigt werden, in einer kooperativen Arbeit mit der Schule seinen Kindern helfen zu wollen, und nicht nur die Forderung zu haben: die Schule muß sich anpassen. Denn ein ganz gewichtiger Punkt zur Akzeptanz im neuen Staat ist eben nun mal Sprache und schulische Bildung. Unter diesem Gesichtspunkt wird nämlich die Frage einer doppelten Staatsangehörigkeit für die zweite und dritte Generation meiner Meinung nach zweitrangig sein, da bei einer Integration in den „neuen Heimatstaat“, auch unter Berücksichtigung kultureller Eigenheiten, für einen dauerhaften Aufenthalt die Entscheidung zu Gunsten einer Staatsangehörigkeit ausfallen wird.

Reisebüro

ADRIANA

Karlsruher Str. 12
60329 Frankfurt / Main

Tel. 069 - 236666

**VIŠE OD 20 GODINA ISKUSTVA - OBRATITE SE S POVJERENJEM
PRIJE SVAKOG PUTOVANJA U DOMOVINU I DILJEM SVIJETA !**

NUDIMO VAM:

- autobusne karte iz TOURINGova programa
- letove svih kompanija i turistička putovanja
- trajektne karte
- NOVO: usluge sudskoga tumača i prevoditelja

Cijenjenim gostima i poslovnim partnerima želimo

ČESTIT BOŽIĆ I SRETNU NOVU GODINU !

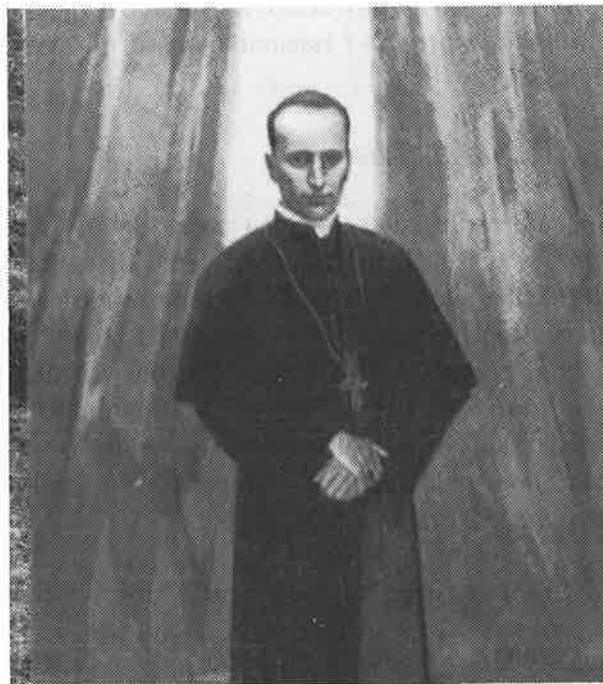
Stepinac - pastir Crkve u Hrvata

Dvadeseto stoljeće je u stvari vrhunac tragedije europskog kontinenta (dolazi do sukoba ideologija, doktrina, sistema, nižu se I. i II. svjetski rat, rabi se znanost kako bi se provelo biološko i civilizacijsko uništenje pojedinih naroda...) u cijeloj njegovoj povijesti postajanja.

U vrtlogu zbivanja, Nezavisnoj Državi Hrvatskoj (NDH), podržanoj od većine naroda iako u ozračju fašizma, 40-tih je godina lomom "Velikog njemačkog carstva" već unaprijed određen put ka gubljenju teritorijalne cjelovitosti, i na kraju, državnosti. Sva nastojanja da se stupi u kontakt sa zapadnim silama pri kraju rata ne urađaju plodom i tako se u općoj anarhiji daje zapovijed o napuštanju Zagreba, kako bi se izbjeglo njegovo razaranje. Elitne hrvatske postrojbe su time prisiljene na povlačenje u svoju vlastitu propast, dok 8. svibnja 1945. u Zagreb - bez ispaljenog metka - ulazi Titova "narodno-oslobodilačka" vojska čijem se "oslobodenju" otvoreno protivi samo jedna osoba: hrvatski metropolita, nadbiskup zagrebački, dr. Alojzije Stepinac.

Stepinac je rođen 8. svibnja 1898. u Brezarićima, župa Krašić. Poslije I. Svjetskog rata, kojeg je proživio kao vojnik časnik i kasnije ratni zarobljenik, odlazi 1924. u Rim na studij. Nakon što je postao doktorom filozofije, zaređen je 1930. godine za svećenika. 1931. postiže i doktorat teologije. 1934. je imenovan nadbiskupom koadutorom s pravom nasljedstva, te 1937., kao nadbiskup zagrebački, preuzima upravu Zagrebačke nadbiskupije. Iznimno se zauzima za progonjene i zatočene u NDH-u i u više navrata kritizira nehumani stav hrvatske vlade i politike uopće. Poslijeratna komunistička vlast međutim pronalazi "suradnju" sa fašistima i 11. listopada 1946. godine osuđuje Stepinca na šesnaest godina lišavanja slobode s prisilnim radom i pet godina gubitka političkih i ljudskih prava. Do 1950. ostaje u specijalnoj izolaciji kazneno-popravnog doma u Lepoglavi, a zatim boravi u kućnom pritvoru u Krašiću sve do svoje smrti. Papa Pio XII. imenuje ga 1953. godine kardinalom Rimske crkve. Nadbiskup zagrebački, dr. Alojzije Stepinac umire teško bolestan 10. veljače 1960. i biva - uz veliko

protivljenje vlasti - ipak sahranjen u zagrebačkoj katedrali.

Josip Biffel: Kardinal Alojzije Stepinac, ulje na platnu

Poslijeratne prilike

Komunistički režim u svoj svojoj mržnji na sve što je bilo katoličko i hrvatsko, odmah po dolasku u Zagreb donosi odluku da se uhititi nadbiskup zagrebački. Dana 3. lipnja 1945. Stepinac je pušten iz zatvora u kojem je proveo 15-tak dana. Samo dan kasnije sastao se s Titom, pri čemu je među njima došlo do potpunog raskola. Tito je nastojao osamostaliti katoličku crkvu u Jugoslaviji tj. otcijepiti je od Svete Stolice. Stepinac ni pod cijenu vlastitog života nije htio mimoići vrhovnu nadležnost Sv. Stolice, jer u protivnom ne bi bio katolik...

Nadbiskup zagrebački, dr. Alojzije Stepinac, nepokolebljiv i odlučnih stajališta u obrani vjere i naroda, očigledno nije bio podoban novoj vlasti, pa ga se je režim stoga htio po svaku cijenu riješiti. U listopadu 1945. nuđeno je papi Piju XII da Stepinca povuče iz Zagreba, na što Sv. Stolica nije niti odgovorila. Morale su se dakle pronaći druge mjere da se ubije ili odstrani Stepinac, kako bi se

crkvom moglo manipulirati po svojoj volji. Na temelju laži i falsifikata inscenirano je suđenje nadbiskupu zagrebačkom, dr. Stepincu. Stepinac je dobro znao što će se desiti ako se Crkva u Hrvata otcijepi od stijene Petrove obrazlažući to ovako:

>> *Ide se za otcijepljenjem od Rima. Tko to ne vidi, taj je slijep kod zdravih očiju. Iza toga će siliti u pravoslavlje, a s time će nestati i hrvatskog naroda. Ja tu vidim velikosrpstvo i komunizam udružene u istom cilju.*<<

Optuženik optužuje

Suđenje nadbiskupu Stepincu počelo je 30. rujna 1946. i nastavljeno sljedećih dana. U sudskoj službi nije bilo pravoslavnih, tako da se može reći da su Stepinca sudili i osudili hrvatski komunisti. Tokom cijelog suđenja Stepinac je bio vrijeđan i ponižavan od javnog tužioca i izmanipulirane publike koja je neukusno vikala. U svom govoru izrečenom pred sudom 3. listopada 1946. godine, Stepinac odgovara na sve optužbe:

Na sve tužbe koje su ovdje protiv mene iznesene odgovaram, da je moja savjest mirna, makar se publika tome smijala. Sada se ne kanim braniti niti apelirati protiv osude. Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismijehivanje, prezir i poniženje, nego - jer mi je savjest čista - pripravan sam svaki čas i umrijeti.(...)

Stotinu puta je ovdje ponovljen izraz >>optuženi Stepinac<<. Ali nitko nije toliko naivan, da ne bi znao, da iza toga >>optuženog Stepinca<< sjedi ovdje na optuženičkoj klupi nadbiskup zagrebački, hrvatski metropolita i predstavnik Katoličke Crkve u Jugoslaviji. (...)

17 mjeseci se već vodi borba protiv mene u štampi i u javnosti, inače 12 mjeseci podnosio sam faktičku internaciju u nadbiskupskom dvoru. Upisuju mi u krivnju prekrštavanje Srba. To je uopće neispravan naziv, jer tko je jednom kršten, ne treba ga prekrštavati, nego se radi o vjerskom prijelazu. (...)

Nisam bio persona grata ni Nijemcima ni ustašama. Nisam bio ustaša, nisam položio njihovu zakletvu, kako su činili vaši činovnici, koji su ovdje. Hrvatski se narod plebiscitarno izjasnio za Hrvatsku državu i ja bih bio ništarija, kad ne bih osjetio bilo hrvatskog naroda, koji je bio rob u bivšoj Jugoslaviji. Rekao sam: Hrvatima se nije dozvoljavalo da napreduju u

vojsci ili da uđu u diplomaciju osim ako promjene vjeru ili ožene inovjerku. Tu je faktička baza i pozadina mojih poslanica i propovijedi.(...)

Što sam govorio o pravu Hrvatskog Naroda na slobodu i nezavisnost, sve je u skladu s osnovnim principima saveznika, istaknutim u Jalti i u Atlantskoj povelji. Ako prema ovim zaključcima svaki narod ima pravo na svoju nezavisnost, zašto bi se onda to branilo samo hrvatskom narodu? Sveta Stolica je toliko puta naglašavala, da i mali narodi i narodne manjine imaju pravo na slobodu. Zar katolički biskup i metropolita ne bi o tom smio ni pisnuti? Ako treba, past ćemo, jer smo vršili svoju dužnost. Ako mislite, da je hrvatski narod zadovoljan ovom sudbinom ili mu eventualno još pružite priliku da se izjasni, s moje strane nema poteškoća. Poštivao sam volju svoga naroda i poštivat ću je.(...)

Optužujete me kao neprijatelja države i narodne vlade. Molim vas, kažite mi, koja je za mene vlast bila 1941. godine? Da li pučista Simović u Beogradu, ili izdajnička, kako je vi zovete, u Londonu ili ona u Jeruzalemu, ili vaša u šumi, ili ova u Zagrebu? Dapače, i godine 1943. i 1944., da li vladaju oni u Londonu ili vi u šumi? Vi ste za mene vlast od 8.svibnja 1945. Zar sam mogao slušati i vas u šumi i njih ovdje u Zagrebu? Nismo mogli ovdje vlast ignorirati, makar bila ustaška, ona je bila ovdje. Vi mene imate pravo pitati i zvati na odgovornost od 8.svibnja 1945.! (...)

Ponovno tvrdim pred svima: 260 - 270 svećenika poubijano je od narodnooslobodilačkog pokreta. U nijednoj civiliziranoj državi na svijetu ne bi toliki svećenici bili kažnjeni za krivice, koje su im imputirane (...).

Dominikanci su dali štampati jednu pobožnu knjižicu, koju sam ja preveo s francuskog, i utrošili su 75.000 dinara. Kad je knjižica bila već odštampana i kad su htjeli nakladu podići, nisu dobili knjige i toliko štetuju. Zar je to sloboda štampe? (...)

Predbacili ste mi i >>Karitas<<. Ali velim ovdje: taj je >>Karitas<< učinio goleme usluge našem narodu i vašoj djeci. (...)

Nijedan svećenik i biskup nije danas siguran za život ni danju ni noću. (...)

Mi ovakvu slobodu smatramo iluzijom i mi nećemo biti bespravno roblje. Borit ćemo se svim zakonitim

sredstvima za svoja prava i u ovoj državi. (...)

Konačno da kažem par riječi o komunističkoj partiji, stvarnom mojem optuženju. Ako se misli, da smo mi zauzimali dosadašnji stav radi materijalnih stvari, krivo je, jer mi smo ostali čvrsti evo i nakon što nas se osiromašilo. Nismo protivni tome, da radnici dođu do većih prava u tvornicama, jer je to u duhu papinskih enciklika, niti što imamo protiv pravednih reforma, ali neka nam dozvole pristaše komunizma, ako je slobodno propovijedati i širiti materijalizam, da bude i nama pravo ispovijedati i propagirati naša načela. Katolici su za ta prava umirali i umirat će.

Ja završujem: Uz dobru volju se može doći do sporazumijevanja, no inicijativa je na današnjoj vlasti! Niti ja, niti episkopat nismo stranka za načelno sporazumijevanje, nego državna vlast i Sveta Stolica. A što se tiče mene i moga suđenja, ja ne trebam milost, savjest mi je mirna.

Stepinčev govor odjeknuo je snažno ne samo u raspravnoj dvorani nego i u cijelom svijetu.

U svojoj posljednjoj oporuci iz 1959. (četiri mjeseca prije svoje smrti) Stepinac se obraća hrvatskom narodu:

(...)Hrvatskom Narodu, iz kojega sam nikao, nastojao

sam koristiti, koliko sam mogao, a sada u času smrti, kad se stvari gledaju drugim okom nego inače, stavljam mu ponovno na srce, da ostane uvijek čvrst u sv. vjeri katoličkoj i vjeran sv. Apostolskoj Stolici Petrovoj. (...)

Malo duže od 38 godina nakon smrti zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Stepinca, 2. listopada 1998 u Hrvatsku dolazi Poljak Karol Wojtyła - papa Ivan Pavao II, i proglašava kardinala Stepinca blaženim. To čini nasljednik onoga kojemu je Krist rekao:

>>Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što svežeš na zemlji bit će svezano i na nebesima, što god razriješiš na zemlji bit će razriješeno i na nebesima<<

U ime cijele crkve potvrđuje da je naš kardinal pao izvršavajući zakon:

>>Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom pameću svojom a bližnjega svoga kao samoga sebe.<<

Ante Marinčić

*Izvori: Pavelić i Stepinac, Ivan Mužić
Alojzije Stepinac, Lav Znidarčić*

KROATISCHES HEIMATMUSEUM WIESBADEN

Nova hrvatska udruga u Wiesbadenu otvorila je izložbeni prostor

G A L E R I E Z A G R E B

Blücherstr. 17, 65495 Wiesbaden, Tel. 0611/1840232

**kojoj je cilj približavanje vrijedne, po cijeni pristupačne umjetnosti,
širokom krugu ljubitelja kulture i umjetničkih ostvarenja.**

**Marinko Merkenreich, Galerist und Vorsitzender
der Kroatischen Heimatmuseums Wiesbaden**

Dan Matice hrvatske

HKZ Wiesbaden je rado prihvatila obvezu pripremanja trećeg susreta ogranaka i kolektivnih članova Matice Hrvatske u Njemačkoj na koji su bili pozvani i uvijek nam dobrodošli gosti iz domovine, djelatnici Matice Hrvatske. Osim toga dio susreta je bio otvoren najširoj publici, jer smo željeli dati priliku svima, a osobito Hrvatima iz Wiesbadena i okolice, da u izravnom susretu s predstavnicima MH iz domovine, a i iz raznih krajeva Njemačke, više saznaju o sadašnjici te stare za hrvatsku kulturu i buđenje nacionalne svijesti toliko zaslužne udruge. Poseban ugođaj susretu je dao raznolik kulturni program koji su svi zajedno - predstavnici, gosti i posjetitelji - s velikim užitkom pratili. A da bi kulturna ponuda bila još potpunija, priređena je i izložba knjiga, gdje su ljubitelji hrvatske riječi mogli razgledati i prolistati mnoga zanimljiva izdanja, od romana i zbirka pjesama do znanstvenih radova. Susretu, zamišljenom i pripremljenom na tako širokoj osnovi, s pravom smo dali ime "Dan Matice Hrvatske".

U subotu 17. listopada već u 9 sati ujutro članovi HKZ Wiesbaden počeli su pripremati lijepu dvoranu Roncalli-Haus-a na trgu Sankt Bonifatius za susret a predvorje za doček, izložbu knjiga i kasniju okrepu jelom i pićem. Gosti iz Hrvatske su već bili u Wiesbadenu, stigli su dan ranije, navečer. Očekivali smo ih nešto kasnije kako bi imali vremena odmoriti se i naspavati nakon dugog puta. Pomalo su pristizali predstavnici udruga i ogranaka iz Njemačke a i naši gosti su požurili - željeli su iskrčiti brojne knjige i pripremiti izložbu. Pripreme su brzo završene pa kad se okupila većina najavljenih predstavnika, zauzeli smo mjesta u dvorani.

Susret je počeo oko 10:30 sati a otvorila ga je predsjednica Biserka Andrijević uvodnom riječi u kojoj je zahvalila nazočnima na odzivu i dolasku na susret, te im zaželjela uspješan rad. Pozdravila je predstavnike iz domovine: Stjepana Sučića, dopredsjednika MH, Vesnu Gregurović, predsjednicu ogranka MH u Krapini i Krešimira Karduma, tajnika ogranka MH u Pakracu, zatim predstavnika Poslanstva Republike Hrvatske u Frankfurtu, konzula Dragutina Penić-Bernharda i

našeg župnika dr. fra Antu Bilokapića. Izvjestila je skup o pozdravnom pismu Stjepana Šuleka, savjetnika za kulturu u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Bonnu u kojem žali što je u zadnji čas morao otkazati dolazak, te želi da Dan Matice Hrvatske bude jedna uspješna manifestacija za ogranke Matice Hrvatske u Njemačkoj i Hrvatsku kulturnu zajednicu u Wiesbadenu".

Otvaranje skupa

Uslijedilo je predavljanje nazočnih predstavnika ogranaka i kolektivnih članova Matice Hrvatske u Njemačkoj iz Aachena, Düsseldorfa, Wiesbadena, Frankfurta, Koblenza, Darmstadta i Stuttgarta.

Riječ je zatim dobio dopredsjednik MH Stjepan Sučić. Pored ostalog posebno je istaknuo veliki izazov koji za Maticu predstavlja opskrbljivanje novim knjigama mnogih knjižnica uništenih u domovinskom ratu. To opskrbljivanje još nije dovoljno uspješno jer su potrebe vrlo velike. Osvrnuo se i na položaj MH u hrvatskom društvu. Otvoreno je ukazao kako osim naklonosti, podrške i ugleda koji Matica uživa, postoje i određene netrpeljivosti, ponekad čak neprijateljstva. Velike uspjehe MH postiže u obraćanju užim sredinama, o čemu najbolje svjedoči visok ugled koji ogranci MH i njihovi djelatnici uživaju u svojim manjim gradovima. Netrpeljivosti je MH izložena s dvije strane. Jedna uglavnom nema razumijevanja za kulturu i odbojno gleda na kulturni rad smatrajući

to nečim sporednim, nevažnim, nečim što može pričekati. Drugoj pak strani smeta predano zalaganje MH za hrvatsko kulturno blago pa je optužuju za pretjerani nacionalizam i desničarske nazore. Veliko zadovoljstvo je Stjepan Sučić izrazio zbog sve većeg razumijevanja na koje MH nailazi kod Vlade Republike Hrvatske.

Stjepan Sučić

Izvjestio je o smjeni u vodstvu Nakladnog zavoda MH kojemu je sada na čelu Niko Vidović. Odgovarajući na pitanja nazočnih Stjepan Sučić je priznao i određene nesporazume između djelatnika MH i glavne urednice matičinog tjednika za kulturu "Vijenac". Ta tiskanica po mišljenju mnogih nedovoljno izražava stavove MH i nedovoljno se bavi radom MH. Kod takvog stanja ne čudi što dolazi do nesuglasica.

Skup je u ime Poslanstva Republike Hrvatske u Frankfurtu pozdravio konzul Dragutin Penić-Bernhard. Izvjestio je nazočne o velikom zanimanju poslanstva za uspješan rad kulturnih udruga i navijestio bližu suradnju poslanstva s hrvatskim udrugama koje djeluju na području Njemačke za koje je poslanstvo u Frankfurtu nadležno. Najpreči ciljevi te suradnje trebali bi biti: traženje načina za poboljšanje novčanog stanja kulturnih udruga, usklađivanje djelatnosti svih udruga područja, više spremnosti na snošljivost i izbjegavanje nesuglasica među udrugama. Matici Hrvatskoj je Dragutin Penić predložio uspostavu veza s Goethe-institutom.

Važna novina u sadržaju susreta bila je sudjelovanje ogranaka iz domovine, čime smo prvi put uspjeli uspostaviti izravne veze sa srodnim udrugama iz Hrvatske. Jasno je zato da je njihovo

predstavljanje dočekano s velikim očekivanjem i vrlo pozorno praćeno. Ogranak MH iz Krapine predstavila je njegova predsjednica Vesna Gregurović. Započela je s kratkim pregledom povijesti Krapine a zatim prešla na više od 150 godina dugu povijest djelovanja MH u Krapini. Početak je bio 1845. godine kad je osnovan Hrvatski dom u kojem je, pored ostalih kulturnih zbivanja, djelovao i ogranak MH. Danas u ogranku djeluju pretežito vrlo mladi ljudi, što je dokaz zanimanja mladih za hrvatsku kulturu. Ipak se ne mogu previdjeti ni problemi mladih koji se po mišljenju Vesne Gregurović nalaze u rascjepu između potrošačkog mentaliteta i siromaštva zbog nezaposlenosti usprkos često visokoj kvalifikaciji. Suradnja krapinskog ogranka sa središnjicom u Zagrebu je vrlo dobra, što najbolje pokazuju projekti poput "155 knjiga za 155 knjižnica" i najnoviji uspjeh u izdavanju knjige o svetištu Marija Bistrica u Hrvatskom zagorju. Ta vrlo lijepo opremljena i vrijedna knjiga, naslovljena "Početak boljega svijeta", dovršena je upravo pred drugi posjet Svetog oca pape Ivana Pavla II Hrvatskoj i poklonjena mu prigodom njegovog posjeta Mariji Bistrici. Vesna Gregurović je kraj svog izlaganja posvetila predstavljanju te knjige.

Ogranak MH iz Pakraca je predstavio tajnik tog ogranka Krešimir Kardum. Naveo je da se naselje Pakrac prvi put spominje 1237. godine, da ogranak djeluje od 1958. godine, što znači da je osnovan u iznimno teškom vremenu za hrvatsku kulturu i sve hrvatsko, da je zabranjen 1971. i zatim obnovljen u progonstvu 1992. godine. Pakrac je do "Bljeska" bio na prvoj liniji bojišnice i zato pretrpio najteža razaranja, što danas otežava ne samo rad ogranka nego i sav život u gradu. Ipak je i taj ogranak skupu predstavio svoje najnovije izdanje "Pjesme iz Pakraca". To je zbirka vrlo starih narodnih pjesama pakračkog kraja, koje su još postojale samo u sjećanju starijih, te su ovom knjigom spašene od zaborava.

Na zamolbu ogranaka iz Petrinje i Križevaca čiji predstavnici nisu mogli doći na susret, Stjepan Sučić je ukratko predstavio njihov rad. Ogranak Petrinja nije prestao s radom tijekom srpske agresije i okupacije nego je nastavio djelovati u izbjeglištvu. Izdali su knjige "Povijest Petrinje" i "Petrinjski žrtvoslov". Ova druga navodi brojne građane Petrinje stradale od komunističkog terora 1944. i 1945. te 45 godina kasnije od četničkog nasilja 1990-1992. Najnovije izdanje ogranka iz Petrinje koji nakon "Oluje" opet uspješno djeluje u

svom gradu je knjiga Ive Marojevića "Baština u ratu". Križevački ogranak MH je od 1990. godine razvio vrlo bogatu djelatnost i izdao desetak knjiga. Stjepan Sučić je za podrobniji osvrt izabrao knjigu "Hrvatska riječ u Križevcima".

U razgovoru koji je uslijedio još je jednom istaknuta osobita vrijednost prisutnosti domovinskih ogranaka i izražena želja da njihovo sudjelovanje bude usvojeno i na budućim susretima. Potaknut takvim ocjenama, Stjepan Sučić je predložio kao mogući oblik produbljivanja veza s domovinskim ograncima posjete ograncima u Hrvatskoj i ponudio svoju pomoć pri dogovoru i pripremi prikladnih posjeta

Vrijeme je bilo za okrepu. No i stanika za objed je iskorištena za daljnje razgovore, osvježivanje starih poznanstava i sklapanje novih. Nakon stanike trebalo je još zaključiti radni dio susreta. Dogovoren je sljedeći susret u Stuttgartu u proljeće iduće godine odmah nakon posjeta hrvatske proslave na izvoru Dunava u Donau-Eschingen-u (HKZ Wiesbaden tom prilikom za članove i prijatelje namjerava prirediti izlet).

U predvorju su se već okupljali prvi posjetitelji i u očekivanju početka kulturnog programa razgledavali izložbu knjiga ili se poslužili kavom, kolačima, čašom vina. U dvorani je radni dio zaključen uz ugodan osjećaj uspješnog i plodnog susreta i uz radovanje skorom početku kulturnog programa. Stolovi su brzo premješteni i širom otvorena vrata pozivala posjetitelje iz predvorja.

Izvedba kulturnog programa je započelo oko 15 sati. Prva je nastupila folklorna grupa Hrvatske katoličke misije Wiesbaden čiji su mladi plesači izvedbom plesova iz Slavonije i Posavine pokazali zavidnu umješnost.

Folklorna grupa HKM-a

To su im priznale i članice folklorne grupe HKZ-a koje su se našle među posjetiteljima, a koje bi i

same rado bile nastupile da njihova voditeljica nije bila spriječena. Iza mladih plesača nastupio je učenik Dinko Grgat, član Dječje kazališne grupe HKZ Wiesbaden. Pročitao je priču "Hrvatska bajka" koju je napisala Dinka Juričić.

Dinko Grgat

Slušali smo Dinka kako priča o čežnji Hrvata za domovinom gdje će zauvijek ostati, o njihovom ushićenju kad je na obalama Jadrana njihovom lutanju došao kraj i o vili koja ih je upozorila koliko će krvi morati prolići u obrani tako lijepe zemlje. Glazbeni prilog izveo je duet Martina i Marina Dekarin. Uz pratnju gitare otpjevale su nam niz popularnih hrvatskih pjesama.

I naši gosti su dali svoj prilog kulturnom programu. Vesna Gregurović je čitala odlomke iz knjige "Početak boljega svijeta" u kojima je prikazano koliko je puk Hrvatskog Zagorja prožet vjerom i vezan uz svoju crkvu. Stjepan Sučić nam je svojim putopisom kroz ogranke Matice Hrvatske prenio duboke osjećaje proživljene u susretu s ljudima kojima je svako hrvatsko tlo plodno kad se radi o njezi hrvatske kulture.

Uspjeli i lijepo provedeni Dan Matice hrvatske približio se kraju. Dok su neki od posjetitelja i predstavnika još porazgovarali ili razgledali još pokoju knjigu, drugi su se počeli opraštati. Razišli smo se u nadi da će se ovakvi susreti povezivanja iseljenika i Hrvata iz domovine češće događati.

Božić u starešinskoj kući

Na strmom, skoro šiljastom brijegu prostrlo se malo selo Zvonarevo. U selu se većina mještana zvala Zvonarek, pa kako bi se selo moglo drugačije i zvati nego Zvonarevo. Kuće su bile male, skromne, mnoge još slamom pokrivene. Najveća je bila usred sela, a zvala se "Starešinska kuća". U toj je starešinskoj kući živjela obitelj Stjepka i Ane Zvonarek sa svoje petero djece. Stjepko je kuću naslijedio od oca Ivana, ovaj pak od svojega oca, pa tako dalje i tko zna kada i koje je koljeno sagradilo tako veliku i prostranu nastambu. Unutrašnjost kuće sastojala se od jedne jedincate sobe u kojoj su bili poredani ormari, kreveti i krevetići, veliki stol od hrastovine i klupa. U drugom kutu velika zidana tjemena peć, omiljeno mjesto djece koja bi za zimskih dana na njoj sjedila i grijala promrzle noge. Nasuprot tjemenoj peći bilo je Božićno ognjište pokriveno kamenom pločom. To je ognjište gorjelo samo u vrijeme Božića. Gorio je tu veliki panj svih božićnih dana i noći. Izgledalo je kao da je to oduvijek bilo tako, da se ništa nije mijenjalo; tu se jedino rađalo, umiralo te ponovo rađalo.

U starešinskoj kući Stjepana i Ane Zvonarek rodilo se petero djece: Josip, Ivan, Marta, Marija te mali Mihovil, od milja zvan Miha. Poneki bi zli jezici sa prezirom i podsmijehom govorili: "Previše je djece Zvonarekovih, evo novih siromaha!" No u duši Stjepana i Ane nije bilo mržnje zbog takvih prigovaranja i mrmljanja. Stjepko bi govorio: "Moja su djeca moj ponos, moja briga i moja radost, jer se u duši siromaha rodi velika ljubav onoga koji ga stvori, to jest Boga. Ta ljubav je velika, bogata, plemenita, ona s nama sniva, budi se, kroz život vodi, prašta i dariva." Takva duhovna misao vodilja nastanila se u kući Zvonarekovih, no ovih dana se to posebno doživljavalo.

Zimski dani postadoše kraći; čuo se samo ledeni vjetar, zvan "Sjevernjak" kako pjeva neku čudnovatu ariju u krošnjama visokih jablanova. Bio je to znak i početak oštre zime. Snijeg je već obukao svaki trn i grm u bijelo blistavo odijelo. Na nebu se navukli novi snježni oblaci češljajući vrhove najviših bregova.

Ovih je zimskih dana u kući Stjepka i Ane bilo

neobično živo, dani puni pitanja i iščekivanja. Neka je posebna radost došla od nekuda, poput tiha daha, kroz prozore, vrata i pukotine i ispunila svaki kutak njihove kuće. Bila je to Božićna radost; ta blizu je Badnja večer - tko se ne bi veselio? Djeca su bila nestrpljiva, no otac bi Stjepko govorio: "Samo još ovaj dan, rano lezite - a kad se probudite evo vam Badnjaka." Uistinu, te večeri bi djeca rano pošla u krevet i zaspala u toploj sobi. Jedino je mali Miha bio budan, uzbuđeno ponavljajući očeve riječi: "Još samo jedan dan, jedincati dan i evo nam Božića".

Djeca su nemirno spavala vjerojatno sanjajući majčinu pouku o Božiću, malenome djetiću koji će se roditi u Betlehemskejštalici, anđelima koji tako divno pjevaju, okićenoj crkvi, jaslicama, oltaru sa puno svijetlećih voštanica. Vani je sipio sitan snijeg, poravnao je svaki puteljak, svaku stazu.

Otac bi donosio još više debelih cjepanica i stavljao ih u tjemenu peć; jer Božić je pred vratima i mora biti toplo u kući. Majka Ana bi spremala darove; suhe šljive i kolačiće brižno ih pakujući u svijetli papir potihopjevajući: "Betlehemu nije daleko". Dugo u noć bi gorjela svjetiljka trepereći sjajem Božićnog ugođaja.

Napokon bi osvanulo jutro i Badnji dan u novom ruhu, posve bijel i novim snijegom umiven. Nestale su staze, putevi, posvuda tišina i činilo se da su se njihovi gajevi i bregovi, šume i livade stisnule više zajedno, očekujući nekoga

Djeca bi ostajala nešto duže u krevetićima čekajući da se soba bolje zagrije. Mali je Miha bio odavno budan i uzbuđeno pitao majku: "Majko, je li već sada početak Božića?" "Da, već je sada početak, ali navečer će biti ljepše, svečanije, to će onda biti pravi početak" blagim je glasom odgovorala majka Ana.

Prvim mrakom otac bi potpalio debeli panj na otvorenom Božićnom ognjištu, zatim svijeću koju bi zapalio na istoj vatri. Unosio se bor, znak života, te obilje slame kao simbol Kristovog rođenja u štalici. Na stol se stavljala pripremljena drvena

posuda zvana "struga" puna zrna raznovrsnih žitarica, te žetveni vijenac. Svi bi molili zajedničku molitvu novorođenom djetetu, zatim molitvu za svoju obitelj, rodbinu, dobročinitelje, za one za koje se nema tko moliti, pokojnike, za sve drage ljude i one, koji iz raznoraznih razloga ne slave Božić. Molila se posvetna molitva nad zrnjem u strugi za blagoslov polja, vinograda, sjenokoša, šuma i svega ostaloga. Otac bi uzeo punu šaku posvetnog zrnja, te u znaku križa škropio istim po djeci, pokućstvu, boru i slami. Slama bi ostajala u kući sve do Sv. Tri kralja, a onda bi se njome darivali voćnjak i vinograd; to se činilo tako da su se mali snopići božićne slame zatakneli između grana voćaka.

Otac bi uzeo staru knjigu izlizanih korica, te čitao povijest Božića kao i svih tih događaja. Djeca bi sve to pažljivo slušala, a lica bi njihova bila draga, zažarena poput rumenih jabuka, čekajući da mogu ponešto upitati. Otac bi odložio knjigu pozivajući ih sve do sebe, zagrlivši ih čestitao im Božić. Božićna pogačica bi se razdjelila kao i božićni darovi. Otac Stjepko bi uzeo vrč crna vina i nazdravio, zaželjevši mnogo takvih Božića. "Danas smijete popiti po gutljaj vina i vi, djeco, da veselje bude još veće." Svečani je božićni ugođaj zavladao kućom Zvonarekovih. Mali Miha pun ushićenja

reče: "Majko, ja bih želio da Božić bude svaki, svaki dan, sutra, prekosutra, da Božiću nema kraja." Majka Ana, privinuvši malog Miha na grudi, odgovori blagim glasom: "Djeco, Božić je dan darivanja, to nam podari veliki Bog darovavši nam svog sina u betlehemskom djetetu. Mi imademo sretan i blagoslovljen Božić, utkan u našim srcima i u našoj duši. Ali nije svakomu Božić isti, ima ljudi već u našem selu siromašnih, bolesnih i nesretnih. Mi njima moramo pomoći, pružiti im ruku i podariti dio našeg veselja, a to možemo učiniti svaki dan i takva su djela Božići bez broja, za nas i za te siromašne ljude." Djeca su zamišljeno gledala, ali se ponovo oglasio mali Miha: "Majko, već sutra ćemo pozvati kojeg siromaha na ručak, bit će nam ljepše, bit će to pravi pravcati Božić. "Hoćemo, hoćemo i zapjevat ćemo pjesme što si nas ti naučila, majko!" potvrdiše djeca u jedan glas. U "Starešinskoj kući" dugo su se u noć čule božićne pjesme, poput onih što ih pjevaše anđeli nad Betlehemskom štalicom.

Godine prohujale poput vjetra "Sjevernjaka", slike izbljedile osim jedne, a to je obitelj Zvonarek, slika uokvirena snježno srebrenim okvirom božićne noći koja ostaje zauvijek.

Ivan Crnčić

Ivan Lacković-Croata: Zima, ulje-staklo

Jedan dan u Köln-u

Godišnja i izborna skupština HSKNJ-a održana 25. listopada 1998. godine

Peta godišnja i treća po redu izborna skupština Hrvatskog svjetskog kongresa u Njemačkoj (HSKNJ) održana u Köln-u, Mülheimer Stadthalle, bila je prilika za rješavanje nagomilanih problema i dokazivanje zrelosti donošenjem dalekosežnih odluka - na dobrobit iseljeništva i Lijepe naše. Ta je prilika, po mojoj prosubi, nažalost propuštena. Slušajući pojedina izvješća na godišnjoj skupštini nije se mogla ocijeniti učinkovitost tijela na koja su se ona odnosila, jer su bila previše općenita. Evo ukratko onih najvažnijih.

Stari i novoizabrani predsjednik, Branko Marić, je u svom kratkom izvješću napomenuo da predsjedništvo HSKNJ-a nije radno tijelo, već tijelo za usklađivanje djelatnosti unutar HSKNJ-a i za njegovo predstavljanje prema drugima. Istakao je sljedeće uspjehe: osnivanje Info-centra, stipendiranje hrvatskih studenata, tiskanje hrvatskog adresara u Njemačkoj, suradnju s veleposlanstvom u svezi promjene ključa (broja) državljanstva za hrvatske građane u Njemačkoj. HSKNJ je djelovao i na gospodarskom polju te je uspješno posredovao pri uspostavljanju veza i sklapanja poslova s tvrtkama iz domovine.

Izlaganje prve tajnice, Yvonn-e Vukšić-Dach dalo je naslutiti opće stanje u HSKNJ-u. Rekla je kako motivacija opada, kako treba više dijaloga na svim razinama, a navela je i uspjeh u uvođenju uporabe računala za obavljanje poslova. Pohvalno se očitovala o radu svog prethodnika, Edvina Bukulina.

Rizničar, Josip Kocijan, je u svom izvješću naveo prihode od 11400 DEM, a izdatke od 12450 DEM. Manjak od 1050 DEM je pokriven viškom iz ranijih godina, pa u blagajni trenutno ima 10150 DEM. Njegovo izvješće i ispravno vođenje blagajne potvrdio je tročlani nadzorni odbor.

O radu, ili bolje rečeno neradu Kongresnog odbora (koga neslužbeno zovu "mali sabor") govorio je Ante Zovko rekavši kako se niti jednom nije sastao! Jedna petina članova, koje je Ante Zovko ocijenio nespremnima na suradnju, dala je

ostavke.

Radni odbori nisu ni podnijeli izvješća o radu, jer oni, koji su ih trebali voditi, uopće nisu došli na skupštinu. Predmnijevam da nekog, spomena vrijednog rada nije ni bilo. Jedino je Josip Kocijan govorio o RO za obnovu i razvoj te se s primjetnom sjetom i čežnjom za ne tako davnim, boljim vremenima potužio na osjetljiv pad motivacije i nedostatak spremnosti na pomoć iseljenih Hrvata. O dubljim razlozima takvog stanja nije međutim rečeno ništa.

Od povećeg broja nazočnih čula se oštra kritika rada HSKNJ-a. Pri tome su se pozivali i na loše ocjene koje su stigle iz samog vrha HSK-a, a izrečene su od predsjednika Šimuna Šite-Čorića i tajnika Ante Sovulja. Zahtjevana je zajednička ostavka cjelokupnog dosadašnjeg predsjedništva prije nego se pristupi izboru novog. Ukazivalo se na nesklad između velikog broja članova HSKNJ-a (1300 pojedinaca i 250 udruga) i broja nazočnih (samo oko 80) i postavljalo pitanje kvoruma. Čule su se žalbe na nedostatnu suradnju s udrugama i prijetnje istupanjem iz Kongresa. Članovi predsjedništva koji su zbog neslaganja s načinom rada dali ostavke, oštro su predbacivali preostalim dijelu predsjedništva način ophođenja, monopolizaciju, akcije usmjerene na populistički učinak, nestručno vođenje tajništva, nedjelotvornost Kongresnog odbora i Radnih odbora, veću brigu o osobnom održavanju pozicija nego o stručnosti rada i sagledavanju prioriteta, te nepravilnosti u popunjavanju predsjedništva i dodjeli dužnosti nakon ostavki.

Odgovori, posebno prve tajnice, nisu ponudili pojašnjenja, nego polemiku i osobne napade takve vrste, da sam se osjetio prinuđen upozoriti ju na kulturu govora, primjerenu razini HSK-a.

Predsjednik časnog suda, fra Bebić, zamolio je za odustajanje od nepomirljivosti, ali je nakon odbijanja zahtjeva za zajedničku ostavku predsjedništva premoćnom većinom glasova grupa kritičara napustila skupštinu. Njihov odlazak popraćen je istom nepomirljivošću koju bi kratko mogli sažeti otprilike ovako: "Mi i oni dobro je

što su otišli!" Još nekoliko zastupnika napustili su skupštinu nakon stanke za objed.

Popodnevno glasovanje donijelo je osobama koje su se kandidirale za određene dužnosti, pogotovo one vodeće, redovito ogromnu većinu glasova, protukandidata većinom nije ni bilo. Evo rezultata:

- **predsjednik:** Branko Marić
- **1. dopredsj.:** Karl Müller
- **2. dopredsj.:** Branimir A. Kerdić
- **1. tajnik:** Kristijan Križić
- **2. tajnik:** Ljubomir Puljiž
- **zapisničarka:** Astrid Kovačić
- **rizničar:** Josip Kocijan
- **nadzornici riznice:** Mate Ivković, Niko Eres Ivan Lasić
- **savjetnici:** Krešo Eremut, Ante Zovko, Željko Cernić, Predrag Welkovitsch, Miljenko Prskalo, Ramo Jugović, Stanko Majić
- **časni sud:** Josip Bebić, Đuro Benković, Ranko Pezo
- **kongresni odbor:** Jozo Eremut, Stanko Galičić, Ante Galić, Jozo Crnjak, Nenad Krajačić, Ivo Brandić, Dragutin Vojković, Jozo Diljak

Ishodi izbora na godišnjoj skupštini ne ohrabruju premda nije sve tako crno kako na prvi pogled izgleda. S mog motrišta, žalosno je ustvari to, što nije iskorištena prilika, da se uz samo malo dobre volje stvari bitno poboljšaju. Naprotiv, prevladao je stav: "Imamo vlast, sprovodimo svoju politiku", ili: "Tko nije našeg mišljenja, protiv nas je!", i dalje: "Znamo ih, njima je samo do nereda i pravljenja teškoća!". Zloduh isključivosti je zavladao ovogodišnjom skupštinom HSKNJ-a u Kölnu. Logika monopola, monologa i monolitnosti (tri M, kako je to već 1993. postavio dr.msg. Ivan Grubišić, svećenik i sociolog, utemeljitelj Hrvatske akademske udruge Split) guši produktivnu raznolikost mišljenja. Oprečnost, šarenilo, bogatstvo nazora je humus, iz kojeg se u demokratskim društvima izkristalizira zajedništvo

na dobrobit svih.

Poslije završenih izbora Branko Marić je pročitao svoj odgovor na kritiku iz čelništva HSK-a. Znakovito je da pismo čelništva, na koje se odgovaralo, **n i j e** bilo pročitano. Stoga citiram nekoliko izvadaka: "Djelatnost pojedinih nacionalnih kongresa na svjetskoj razini HSK-a je lako pratiti. Sve nas muči činjenica, da u dobrom broju najbitnijih projekata HSK-a, njegov njemački dio - HSKNJ nije ni nakon više godina bio u stanju učiniti najnužnije. Mi u HSK-u i ne znamo pravo zašto, jer na redovita upozorenja na obveze i ponude iz glavnog tajništva, najčešće su reakcije bile ignoriranje i totalna šutnja, pa je datoteka "HSKNJ" i nakon pet godina njegova postojanja u glavnom tajništvu HSK-a u New York-u - prazna. Ovim pismom molimo sve ljude u HSKNJ-u i prijatelje oko njega, da učine sve kako bi se napokon počelo popravljati ovo teško stanje."

Kako o nepročitanom pismu nije moglo biti diskusije, predlagao sam da Časni sud analizira i pismo kritike čelništva HSK-a i odgovor Branka Marića, pa da se tek onda na temelju njihovih primjedaba sroči službeni odgovor HSKNJ-a. Prijedlog međutim nije stavljen na glasovanje.

HSKNJ je samo jedna karika prema HSK-u i prema domovini. Temeljni rad obavljaju udruge i pojedinci u udrugama. U interesu svih njih je skladno djelovanje cjeline i zato ne smijemo biti ravnodušni prema poremećenim odnosima, kako unutar HSKNJ-a, tako i s čelništvom HSK-a. Nesporazum, kleveta, ukor, kritika i kritikanstvo moraju se rasčišćavati sukladno rezultatima objektivne analize.

HSK i njegovi nacionalni odjeli su mlada institucija koja zahtjeva našu podršku. Primanje HSK-a u New York-u, 26. lipnja 1998., u članstvo Ujedinjenih naroda kao nevladine organizacije je veoma značajno. To je svjetsko priznanje na najvišoj razini koje potvrđuje svrhu i smisao HSK-a a za svakog od nas znači dodatnu obvezu izgradnje solidnog, uglednog i uspješnog HSKNJ-a.

Igor Grubišić

Posjet Vukovaru ili ostalcima Vukovara

Kako je 15. siječnja 1998 završio mandat UNTAES-a nad Hrvatskim Podunavljem, pružila mi se prilika posjetiti moj rodni grad Vukovar i okolicu. Na Duhove sam krenuo autom iz Wiesbadena i preko Zagreba stigao u Đakovo, gdje sam se išao pomoliti na grobu moje sestre, Mariangele Žigrić, preminule u ožujku 1997. Išao sam se sestri pohvaliti da idem u „naš Vukovar.“ Zadnji puta smo moja sestra, naša mama i ja tamo bili u srpnju 1989. Kao da sam predosjećao kakva će sudbina zadesiti naš dragi grad, snimio sam videokamerom ulice, crkvu sv. Filipa i Jakoba, kapelicu sv. Roka u Novom Vukovaru, dvorac Eltz, centar grada, zgradu gimnazije, našu kuću, Dunav ... i ne sluteći da ću snimati povijesne snimke!

I evo me sada na putu u Vukovar. Prošlo je gotovo devet godina od mog zadnjeg posjeta i sedam godina od „oslobođenja“ Vukovara, razaranja grada, ubijanja njegovih hrvatskih žitelja i progonstva preživjelih Hrvata i nesrpskog stanovništva.

Vozim se kroz Ivankovo, Mikanovce, Vinkovce pa kroz Nuštar. Vozeći kroz pravoslavna sela Lipovaču i Bršadin ne primjećujem nikakve tragove razaranja. Kao da ovdje rat Srba protiv Hrvata nije bjesnio!

U 16,30 sati stojim pred žutom pločom na kojoj piše VUKOVAR. Stojim pred ulazom u moj dragi, rodni Vukovar. Bože, što li ću zateći? Je li odista tako grozno razrušen kao što sam vidio na televiziji?

Izlazim iz auta i perem prednje staklo, kako bi se dobro vidjelo, pripremam videokameru za snimanje onoga što je nakon „oslobođenja“ Vukovara od njega ostalo. Sjedam u auto, s videokamerom u desnoj, a upravljajući lijevom rukom, vozim kroz Krivu Baru na Kudeljaru i skrećem desno na Priljevo.

Kuće su uglavnom razorene. Ako su neki zidovi i ostali, crijep i drvenina kao i razne instalacije i jasno namještaj, opljačkani su ili uništeni. Vrijedni „osloboditelji“ su to odnijeli u Srbiju. Poneka kuća

je i cijela ali na njoj stoji natpis „Prodaje se.“ To „ugroženi“ napuštaju „svoja vekovna ognjišta“ kako ne bi morali svojim bivšim susjedima u oči pogledati. Savjest je neugodna. Bilo kada se javi.

Vozim pored kapelice „Gospe od hrasta.“ Sa zapadne strane je rupa od granate a i toranj je oštećen. Stoljetni hrast, po kome je ovo proštenišće od nas Vukovaraca dobilo ime, još širi svoje široke grane, kao da hoće zaštititi ovo zdanje. Oko kapelice je očišćen korov. Vukovarci se ipak vraćaju!

Nastavljam vožnju pored ruševine željezničke stanice pred kojom se prošle godine slavila reintegracija Hrvatskog Podunavlja u Republiku Hrvatsku. U sam Vukovar nije predsjednik Tuđman s ostalim slavljenicima smio ići kako ne bi provocirao Srbe, no oni su ipak porazbijali prozore na „Vlaku Mira“ kojim su se slavljenci vraćali s proslave. UNPROFOR nije mogao spriječiti „provocirane“ Srbe. UNPROFOR više toga nije mogao spriječiti. Još su mi u sjećanju slike s hrvatske televizije koje prikazuju srpske kamione natovarene građevnim materijalom, opljačkanim s hrvatskih kuća i otpremanih u Srbiju pod zaštitom UNPROFOR-a. UNPROFORci to nisu mogli gledati, pa su okrenuli glave na drugu stranu. Tako su umirili savjest, iako su štitili zločince.

Vozim dalje preko željezničkoga mosta Šapudlom, pored bolnice do mosta na rijeci Vuki. Tu prestaje Slavonija i počinje Srijem. Tu počinje Stari Vukovar. Na lijevo preko Vuke stoji ruševina kina „Naprijed“ bez prozora i vrata, a kroz krov raste korov i bazga. Nekada uska ulica iza kina sada je prostrana. Čitav jedan blok zgrada je srušen i odnešen. Ostalo je prazno zemljište. Desno se uzdiže toranj pravoslavne crkve s novim krovom od crvenoga crijepa. Takvim crijepom bila je pokrivena naša Crkva Sv. Filipa i Jakoba kada je 1989. bila obnovljena.

Nastavljam dalje prema ulici Stjepana Radića koju su Vukovarci zvali „Donja mahala“ (turcizam: donji grad). Dolazim na veliku poljanu gdje su

prije bile brojne kuće. Nema više „Bečarskog križa“ niti zgrada iza njega. Sve srušeno i odnešeno. Početak Radićeve ulice je prostran, čitavi blokovi zgrada ne postoje. Nastavljam se voziti Radićevom ulicom. Strašno! Od te lijepe stare ulice od preko dvije stotine kuća sada stoje možda tridesetak ponajčešće jako oštećenih. Od brijega lijevo ispod crkve do brijega ispod starog groblja gdje su kuće stajale jedna do druge, sada je sve prazno. Nema niti ruševina niti građevinskog materijala. Kuda je to nestalo?!

Zastajem ispred nekadašnjeg mlina „Slavija“. Lijevo od mene dvije jezive ruševine Salaja i Danovice. A tamo naprijed, gdje počinje Novi Sokak uzdiže se Vodotoranj. Izrešetan sa svih strana, ali stoji, a na vrhu se vije hrvatski barjak. Na vjetru se vijori i maše kao da zove protjerane stanovnike Vukovara da se vrate. Na ulici pokoji prolaznik. Jedan od njih gura kolica a u njima alat za gradnju. Prepoznajem svoga susjeda Ivicu Glavaševića. Prvi poznati stvor kojega srećem.

Sada me dijeli kojih stotinupedeset metara od početka „moje“ ulice. Kod Najparove bašće skrećem lijevo i evo me u jednoj stravičnoj ulici. Desno nema ni traga kućama Lilijevih i Bognerovih. Nekada lijepa jednokatnica moga školskog kolege, Ivica Bindera i Adele, udane za Tomicu Vukasa, stoji bez krova, drvenine i svih instalacija. Kasnije sam vidio da je to jedna od dvije preostale kuće u našoj ulici od pedesetdvije koliko ih je bilo u ulici Maksima Gorkog (prije II. Svjetskog rata zvala se Šamac) prije pada Vukovara 18. studenog 1991. U našem dijelu ulice ne stoji niti jedna kuća. Od naše kuće „oslobodioci“ su ostavili za ruglo jedan okvir od sobnih vrata. Nema zidova. Sve je zaraslo u šikaru i bazgu. Jedino još stoji naš stari orah. Naša roditeljska kuća, koju je naš pradjed 1845. kupio od ing. Martinovića, u kojoj je naša mama nas sedmero djece rodila i odgojila, ne postoji više! Neki razbojnik sa istoka napravio je još jedan „spomenik srpske kulture.“ Ulicu koja je nekad bila oko deset metara široka, šikara je suzila na tri metra.

Vraćam se natrag do našega križa. Za čudo nije srušen. Tu su se na Svisvete 1991. skupili naši da se pomole za svoje pokojne. Zbog bombardiranja se nije moglo ići na groblja. Idem dalje pješke pored kuće Dr. Schwarza, Đurkovičke, Ljubice Grečl, Mihaljevićevih. Stoje razvaljeni zidovi bez krova i drvenine obrasle u šikaru. Zgrada do

gimnazije, u kojoj je odrasla Cija Glavašević, majka Siniše Glavaševića, novinara Radio Vukovara, ne postoji. Zgrada vukovarske gimnazije izgleda stravično! Bez krova, prozori bez stakla i drvenine. Nekada prekrasne jele ispred zgrade ne postoje više. Ulazim pažljivo u zgradu. Zidovi, nekada mramorom obloženi, sada su goli do cigle. Tražim ploču na kojoj je pisalo „Učilište ovo sagrađeno je trudom građanstva Vukovara“ no vidim na mjestu, gdje je stajala ploča, kredom napisano ćirilicom: „Dođi Šeki, donesi salate, bit će mesa, klat ćemo Hrvate“

Napuštam ruševinu zgrade gdje smo mi i tisuće Vukovaraca sticali znanje i dolazim do ostataka katoličke crkve Sv. Filipa i Jakoba. Od krasnoga tornja sa lukovicom nije ostalo ništa do jednoga dijela zida na sjeveru. Vidi se jedno od četiri zvona prostrijeljeno granatom. Krova nema a ostatci greda strše kao aveti u plavo vedro nebo. Iz ostataka zidova raste korov i drveće. Crijeva nema na krovu, nema ga na tlu oko crkve. Kamo je taj silni crijep nestao!? Sjetih se pravoslavne crkve nedaleko od kina "Naprijed" i njenog novog crvenog krova. Naša crkva ovako ranjena izgleda kao div kome su oči iskopali. Svi prozori su razoreni. Unutrašnjost neopisiva. Niti jedan oltar nije sačuvan. Orgulje uništene i pokradene, sa stropa i zidova opala žbuka. Niti kvadratnog metra s prije krasnim slikama iz života svetaca. Nema propovjedaonice a niti krstionice. Iznad sakristije gdje je nekad bila grofovsko loža zjapi ogromna rupa. Na stropu više rupa od granata. Niti jedna klupa nije sačuvana. No i ovako ranjena izgleda kao utvrda koja daje zaklon onima koji traže zaštitu.

Kako opisati izgled Franjevačkog samostana? Svaki opis nedovoljno prikazuje stanje ovoga nekada krasnog zdanja koji je sa crkvom Sv. Filipa i Jakoba činio karakterističan četverokut s prekrasnim cvijetnjakom, a u njemu jedan par paunova s predivnim perjem. Što sve nije raslo i cvalo u tom kvadratu - od borova, hortenzija do svih vrsta ruža. Krov crkve i samostana je 1989. temeljito pretrešen i novim crvenim crijepom pokriven. Cijena - oko 450.000 DM a nepune dvije godine kasnije beštije s istoka, ispunjene neopisivom mržnjom na sve što je Hrvatima bilo sveto, sistematski su rušili Vukovar, a posebno su uništavali crkve, samostan, škole, bolnice..

Još želim obići grob moga oca na

Ostatci crkve i franjevačkog samostana Sv. Filipa i Jakoba u Vukovaru

Starovukovarskom groblju. Groblje užasno izgleda. Grobovi i križevi razoreni. Korov, a iz korova strše ostaci križeva. Križ na grobu moga oca je razoren. Nedaleko stoji obnovljena kapelica u kojoj se služe mise dok se Crkva Sv. Filipa i Jakoba ne obnovi.

Smatram svojom dužnošću ići se pomoliti na masovni grob na Novom groblju kod Dubrave na izlazu iz Vukovara prema istoku. Vozim se autom do groblja. Mrtvačnice imaju krov kao neki srpski manastiri u tipičnom bizantinskom stilu. Prolazim kroz groblje do masovnog groba. Zrak miriši sladunjavo. Prije masovnog groba desno i lijevo vojnički šatori. Pristupa mi mladi gospodin i uljudno pita može li mi nešto pomoći. Prati me do ogromne jame jedno četiri metra široke i oko sto dugačke. A unutra poslagani leševi ubijenih Vukovaraca. Vidim leš maloga djeteta. Dolazi mi u sjećanje slika „Hrvatski Božić 1991.“ od Nikole Pečko - malo dijete razapeto na križ. Slika je trebala biti uručena američkom predsjedniku Bushu. Pored masovnog groba nekoliko leševa

poslagani jedan na drugi. Odnijet će ih u šator gdje sudski medicinari uz pomoć rodbine pokušavaju identificirati poginule. Ulazim u šator gdje pretražuju ostatke poginulih. Dva snimka fotoaparatom i moram van kako ne bih pao u nesvijest. Vani me nagovori jedan čovjek: „Upravo sam identificirao svoga oca i brata.“ Pitam kako se zove i ustanovljavam da mi je njegov otac bio nastavnik u osmogodišnjoj školi. Čujem da su svakog petka zajednički pokopi identificiranih iz masovnog groba. Do sada više od 500. No od domaćih Srba i predstavnika UNTAES-a ni traga kod pokopa. Oni se više brinu za Srbe. Strane se delegacije dolaze informirati zbog čega Srbi napuštaju Podunavlje. Moguće ih Hrvati dovoljno ne vole? Navodno je oko šest stotina Hrvata došlo natrag no Srbi koji blokiraju i po više kuća čekaju da im hrvatska država osigura smještaj i sagradi kuće. Koje li drskosti nakon svega što su Hrvatskoj i njezinim stanovnicima učinili. Neka ih Bog nagradi prema zaslugama!

Trpimir Žigrić

Bolja ikakva, nego nikakva ?

Načelni dogovor o osnivanju odbora za usklađivanje rada hrvatskih kulturnih udruga, postignut 21. studenoga 1998. u Poslanstvu Republike Hrvatske u Frankfurtu

Pitanje u naslovu se odnosi na koordinaciju (kako mi Hrvati rado nazivamo usklađivanje rada, djelovanja, jer je tako kraće i jednostavnije) koja bi hrvatskim kulturnim udrugama s rajnsko-majnskog područja najprije omogućila bolju obaviještenost o tome tko, što, gdje i kada priređuje, a kasnije možda i bolju suradnju. Dobra zamisao? Puno više od toga - usklađivanje rada i povremena suradnja na većim projektima je jedini način da hrvatske udruge (ne samo kulturne) postignu zapaženije uspjehe na pokrajinskoj razini, privuku pažnju medija, pridonesu ugledu hrvatskog imena i time postanu ozbiljan oslonac domovini u njenim promičbenim nastojanjima. Nije ni čudo onda, što ta zamisao nije nova, baš naprotiv, sličnih pokušaja je do sada bilo najmanje četiri, bar u rajnsko-majnskom području (prolistajte stare brojeve "Riječi").

Pomalo izazovni naslov članka, nažalost daje naslutiti, da usprkos saznanju o potrebi usklađivanja rada i bližoj suradnji, postignuto nije ništa. Niti Savez hrvatskih kulturnih udruga, osnovan 1991, obnovljen 1993., niti Hrvatski svjetski kongres za Njemačku (HSKNJ), osnovan 1994, usprkos ponekog kratkotrajnog uspjeha, nisu se pomakli s mjesta. I veliki trud koji je HKZ Wiesbaden 1994-1995. uložila u pokretanje pokrajinskog odbora za rajnsko-majnsko područje u sklopu HSKNJ-a, nije - osim sastanaka i manjeviše ugodnih razgovora.- donio bilo kakvog ploda.

Kako se to odrazilo na rad udruga ? Učinile su jedino moguće: ograničile su se na rad u svojoj užoj sredini, gdje su neke postizale zavidne uspjehe i stekle ugled ne samo za sebe, nego i za Hrvate i Hrvatsku općenito, ali samo u tom svom uskom okružju. Nijedna nije sama imala snage ostvariti nešto od pokrajinskog značaja. Trenutno je stanje dakle takvo, da usklađivanja rada hrvatskih kulturnih udruga nema, suradnja je nikakva, ali ipak ima uspješnih udruga. Pa ostavimo se onda tih pokušaja usklađivanja djelatnosti, kad su svi pokušaji dosad propali. Bolje nikakva koordinacija nego bilo kakva !

Postoji i oprečno motrište, čiju valjanost nije lako osporiti. Odustati zbog nekoliko neuspjeha, zadovoljiti se ostvarenim dosegom, znači - ne napredovati, gubiti polet. Radije ćemo zato uvijek iznova pokretati odbore ili radne grupe za usklađivanje rada u nadi da jednom moramo uspjeti. Bolje ikakva koordinacija, nego nikakva !

Zastati ne valja, ali valja li ponavljati uvijek iste neuspjehe? Nije li to gubitak energije koje nažalost, ionako nema na pretek? Ne vodi li i to gubitku poleta?

Izlaz iz dvojbe - ikakva ili nikakva - je uistinu jednostavan. Treba nam naravno ono treće - pomno osmišljena, jasno određena, učinkovita koordinacija, prihvaćena i tražena od udruga, jer im koristi i olakšava rad, jer su s njom još uspješnije, jer zajedničkim nastupom - kad se za to ukaže potreba - postižu neusporedivo veću težinu. Treba nam ne samo u rajnsko-majnskoj regiji nego i drugdje u Njemačkoj, i drugdje u svijetu, svugdje gdje ima Hrvata i njihovih udruga i gdje žele i mogu pomoći domovini.

Upravo zato je osnovan HSK i HSKNJ. Nije li prijašnji Savez hrvatskih kulturnih udruga prestao s radom da bi mu ustupio mjesto, u nadi da će biti učinkovitiji? Ali, ako je HSKNJ (dosada) neuspješan, treba li nam još? Hoćemo li ga ukinuti? Ili ipak pokušati oživiti, na primjer zbog uspjeha koje HSK ima u nekim drugim krajevima svijeta (primanje u Ujedinjene Nacije je jedan od njih) ?

Predsjedništvo HKZ Wiesbaden je na svom sastanku od 24. listopada 1998. zaključilo da dokle god postoji HSKNJ, odbori ili radne grupe za koordinaciju trebaju djelovati unutar njega. Predstavnici HKZ Wiesbaden na sastanku u Poslanstvu RH u Frankfurtu, održanom 21. studenog 1998. ostali su - s još nekima koji su zastupali slične stavove - u manjini. Nismo se odmaknuli od dvojbe - ikakva ili nikakva, nismo zakoračili naprijed. Ipak smo prihvatili suradnju s

novoosnovanim odborom (radnom grupom), jer je Poslanstvo RH u Frankfurtu ponudilo svoju podršku i pomoć i jer se nadamo da će tijekom vremena doći do detaljnog određivanja ciljeva, pravila i mehanizama takve suradnje, te da će biti usklađeno djelovanje ne samo kulturnih, nego i ostalih udruga. Jasno je - na primjer - da kod istovremenih priredaba do mnogo većih teškoća dolazi ako se radi o dvije, po djelatnosti različite udruge, ali iz istog mjesta, nego ako su obje udruge po djelatnosti istovrsne, ali iz raznih mjesta. A hoćemo li se vratiti pod okrilje HSKNJ najviše ovisi o njemu samom. Mi, u HKZ Wiesbaden, ćemo uvijek takvu mogućnost tražiti i podržati.

Ivo Andrijević

Osvrt na Sajam knjige u Frankfurtu

Tribina udruženja bivših studenata i prijatelja hrvatskih sveučilišta

Najveća svjetska izložba tiskane riječi ima svoja domicil u Frankfurtu. Ta izložba ima i za nas Hrvate u dijaspori svoje značenje, tradiciju i sveopći kulturni predznak.

Podsjetimo se kako riječ kultura u našoj zapadnoj civilizaciji potječe od latinskog izraza za zemljoradnju (cultura, -ae, f.). I danas je kultura naporan odgojni rad. Poput orača koji ne zna unaprijed kakva će biti žetva, tako i pisac posjeduje tek nadu da će mu djelo obroditi plodom. Ali nije samo neizvjesnost uroda i žetve ono što zabrinjava slučajnog pratioca zbivanja na sajmu knjiga. Zadnjih par godina promatrano osipanje i publike i interesa za hrvatske standove. Zar su u pitanju samo visoke cijene? Pogrešne teme? Nedostatak multimedijalnih izdanja? Ili je naša dijaspora "masa pigra" kojoj je nakon napornog tjedna na radnom mjestu previše žrtvovati još jedan dan gužve i lošeg zraka u halama velesajma? Zar su stvarno svi oni posjetitelji koji su prijašnjih godina masovno dolazili na sajam u Frankfurt kako bi se susreli s hrvatskim štivom, ustvari tražili nešto drugo, a ne

knjigu? I gdje su danas svi oni koji su kriomice tražili kontakt na štandu Hrvatske revije u vrijeme kada je sve hrvatsko bilo delikatno? Zabranjeno voće! Ili nam je demokratska sloboda govora postala zanovijetanje? Zar nam trauma zlih ratnih godina još priječi užitek svega lijepoga pa i štiva? Puno pitanja a sa polica izloženih knjiga dolazi malo odgovora. Normalitet informativnog konzuma zapadne civilizacije postao je i hrvatskim standardom. Svi znaju sve ali nitko nema pravog odgovora, ni za sebe. I to nije samo kriza publike nego i književne kulture u domaćoj literaturi današnjice.

A književna kao i svaka druga kultura jest zanat koji se mora savladati kroz naporan rad i odgoj. I tu počinje tanka crvena nit koja se provlači kroz naše probleme i potrebe. Prije svega publika je potrošač koji traži zadovoljavanje potreba. Dobra knjiga je kao kuharica. Pripovijetka kao recept. Time se mogu rješavati potrebe ali ne i problemi. Knjige ne rješavaju nego ukazuju na probleme. Poput ispruženog kažiprsta.

U sklopu sajma knjige u Frankfurtu, hrvatsko udruženje AMAC priređuje tradicionalnu tribinu, gdje se jednom godišnje prolistaju pitanja kulturnih i društvenih zbivanja. Ovogodišnji gost predavač na tribini udruženja bivših studenata i prijatelja hrvatskih sveučilišta, prof. dr. Zdravko Tomac je ukazao na probleme u društvenim odnosima koji nastaju kad ponestane demokratske kulture ponašanja. I ne samo "Zagrebačka kriza" je ono što nudi "štof" za politički thriller nego i opsežna dokumentacija iz opusa predavača, iz razdoblja nastajanja hrvatske države, mogu inspirirati još generacije pisaca.

Prof. Tomac nije samo politički znanstveni radnik nego i aktivni član oporbene stranke u Hrvatskoj. Tim vrijedniji je pažnje zahtjev njegovog izlaganja kako "moral u političkim odlukama ne može biti podređen legalitetu". A upravo moralne vrline pojedinca jesu temelj na kojemu raste zajedništvo. Od obitelji do države. I sve kratkovidne egoistične odluke, ne samo u privatnoj svakodnevici nego posebice u momentu prelomnih, povjesnih trenutaka, vode u dugoročne neprilike. To nije bila jedina poruka večeri ali svakako vrlo značajna.

Ivica Košak

Familija, porodica, obitelj

Bez imalo dvojbe ćemo odbaciti riječ "familija" kao tuđicu, ali hoćemo li umjesto nje rabiti "porodica" ili "obitelj"? Značenje nije isto. Obitelj je povezana s glagolom obitavati pa se može tumačiti kao oznaka za "one koji zajedno obitavaju" a upravo je to najčešći slučaj za ljude u najbližem krvnom srodstvu - oca, majku, djecu, djeda, baku... Porodica ima šire značenje koje dolazi od riječi "rod" pa se često rabi za označavanje vrste ili grupe srodnih bića ili bića istog podrijetla, ali drugo njeno značenje dolazi od glagola "poroditi", pa je prikladna za označavanje krvnog srodstva, rodbine.

Stepen, stepenice - stupanj, stube

Rijetko će koji Hrvat reći "pet stepeni", jer zna i rabi hrvatski izraz "pet stupnjeva". Ali ako zna da je "stepen" srpski a "stupanj" hrvatski, zašto onda govori "stepenice i stepenište"? Hrvatski se kaže "stube i stubište"! Nastavimo bez mnogo pojašnjavanja sa srodnim riječima: nije stepenovati, stepenast, nego stupnjevati, stupnjevit. Osobito je uvriježena i uporaba srpske riječi "postepeno" umjesto hrvatske "postupno".

Pravosuđe je priča za sebe. Kad smo 1918. godine doživjeli tu nesreću da nam Srbi budu i "panduri" i "sudije", doživjeli smo i potpuno potiskivanje starih hrvatskih izraza - "sud prvog (drugog, trećeg) stupnja", ili također - "sud (presuda) prve (druge, treće) molbe", ili opet skraćeno - "prvomolbeni sud, drugomolbena presuda", srpskim izrazima - "prvostepeni sud, drugostepena presuda". Danas su hrvatski sudovi opet prvog, drugog, trećeg stupnja, ili ćemo uporabiti njihovu točnu oznaku - viši, prizivni, vrhovni sud.

Oganj, vatra

Riječ "oganj" mnogo je starija hrvatska riječ, još uvijek vrlo uvriježena u kajkavskom i čakavskom narječju. Podrijetlo vuče iz staroslavenskog, a uočljiva je sličnost s latinskim "ignis". "Vatra" nije slavenskog, pa ni hrvatskog podrijetla, ali je odavno srećemo u štokavaca, pa je preko štokavskog ušla i u Hrvatski književni jezik. I kod izvedenica imamo nejednaku uporabu. Dok se za uređeno mjesto, gdje se priprema i održava oganj ili vatra isključivo rabi "ognjište", pridjev je češće izveden od vatre, pa kažemo "vatren govor, vatreno krštenje"

Spomenimo radi potpunosti i riječ "vatrište". Nju jamačno nikad ne rabimo. Označava mjesto gdje se zbog nekih prirodnih pogodnosti (na primjer zaklonjenost) uvijek iznova ložio oganj, ali za razliku od ognjišta, to je mjesto ostalo potpuno prirodno i nije posebno uređivano. Stoga je vatrište uži stručan izraz čija je uporaba ograničena (na primjer arheologija).

Kad već kurimo i ložimo spomenimo i riječ koju nisam našao u izvoru koji rabim, nego sam se slučajno s njom susreo. Radi se o "ložištu" koje je opet stručan izraz za mjesto gdje se radi oganj, ali ne otvoreni kao kod ognjišta, nego ograđeni, ozidani.

Priredio Ivo Andrijević

*Izvor: Govorimo hrvatski, jezični savjeti
Hrvatski radio, Zagreb 1997.*

Ispravak grješki iz prošlog broja

Rubrika "Govorimo hrvatski", naslov - "Veče, večer", trebao je glasiti - "Veče, večer"

Rubrika "Iz hrvatske povijesti", članak "Zapis popa Martinca o Krbavskoj bitci",

strana 20, umjesto srbizma - "skrnavljenje" treba stajati "oskvrnjivanje"

strana 20, umjesto " ... vječna "Republika srpska" trajuća pet godina ..." treba stajati "

Republika srpska krajina..."

OBAVIJESTI

1. - Hrvatski Božić

12. prosinca 1998. u 19 sati, Maria Hilf - Saal, Keller Str. 37, Wiesbaden.
Velika, tradicionalna, predbožićna večer
Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden.

2. - Godišnja skupština HKZ-a Wiesbaden

u ožujku 1999., točan dan i mjesto bit će pravovremeno objavljeni

3. - Izlet na izvor Dunava

17. svibnja, 1999. od 11 do 17 sati, Donau-Eschingen,
Velika hrvatska proslava godišnjice označavanja Hrvatske podunavskom
zemljom postavljanjem spomen-ploče na izvor Dunava.

4. - Susret Matice hrvatske i njenih ogranaka i kolektivnih članova u Njemačkoj

18. svibnja 1999., od 10 do 17 sati, Stuttgart,
Hrvatsko kulturno društvo Stuttgart

5. - Folklorna skupina HKZ-a Wiesbaden

Svaki utorak u 19.30 sati, u prostorijama Hrvatske župe,
Holsteinstr. 15, Wiesbaden.

6. - Kuglanje

Svake treće subote u mjesecu, u 19 sati,
Kuglana katoličke zajednice Maria Hilf,
Keller Str. 37, Wiesbaden.

7. - Radni sastanci predsjedništva i članova HKZ-a Wiesbaden

Jednom mjesečno, petkom u 19:30 sati, Friedrichstr. 24/I, Wiesbaden.
Sastanci su otvoreni za sve članove i prijatelje HKZ-a.

ŠPORT

ŠPORT

ŠPORT

ŠPORT

Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden započinje treningom Kung Fu-a (Shaolin Kung Fu) - stare kineske borilačke vještine, čiji je najpoznatiji sljedbenik bio Bruce Lee!

Djeca od 7 do 14 godina, koja imaju smisla i volje za tu vrstu športa, mogu od 11. siječnja 1999. godine, trenirati svakog ponedjeljka od 16:30 do 18:00 sati u sportskoj dvorani A. G. Schule (Lehrstr.10./ Wiesbaden). Prijave kod Ante Marincica, tel.: 0611 / 6000981.

DUBROVAČKA BANKA d.d. DUBROVNIK

Predstavništvo - Frankfurt/Main

Stiftstr. 2 D-60313 Frankfurt/M Tel.: (069) 91398251/2 Fax: (069) 91398253

Početkom 1998. godine u Frankfurtu je s radom počelo predstavništvo Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik koje je smješteno u samom središtu grada, u ulici: Stiftstr. 2, 5. kat. Telefonski brojevi predstavništva su: 069/91398251 i 069/91398252, a broj telefaksa je: 069/91398253. Sve obavijesti za hrvatske građane na privremenom radu u inozemstvu moguće je dobiti svakim radnim danom od ponedjeljka do petka od 9:30 do 17 sati, te subotom od 9:30 do 12 sati.

Predstavnici Dubrovačke banke d.d. su na zahtjev spremni i osobno Vas posjetiti u Vašem domu ili ugovoriti zajednički sastanak u prostorijama predstavništva i izvan radnog vremena, a također i nedjeljom i praznikom.

Podsjećamo Vas da je povijest dubrovačkog bankarstva stara 8 stoljeća. Već u 13. stoljeću Dubrovnik je kovao vlastiti novac, a u 14. stoljeću je imao državnu kovnicu novca, koja je postala najznačajnijom kovnicom na Jadranu. Uz nju su se razvili i ostali mjenjački i novčarski poslovi. Tako je mjenjačnica formalno otvorena 1514. godine, a 1674. godine, odlukom Dubrovačkog Senata i uz potrebna dopuštenja i blagoslov Svete Stolice, otvorena je i prva banka na tim prostorima Europe i Hrvatske - BANKA SVETOG VLAHA.

Dubrovačka banka, iznikla na ovako bogatoj povijesti, s ponosom ističe da nastavlja vjekovnu tradiciju dubrovačkog bankarstva.

Kao takva, Dubrovačka banka se održala i u ratno vrijeme, a temeljem odluke Vlade Republike Hrvatske od 24. travnja 1998. godine, Dubrovačka banka d.d. je postala vlasništvo Republike Hrvatske. Tako je država preuzela obveze i odgovornost za normalan rad, kontrolu njenog poslovanja kao i jamstvo za sigurnost štednih uloga građana.

Devizna štednja trenutačno iznosi 450 milijuna DEM, svi stari komitenti su zadržali svoje uloge, a broj novih se povećao za više od 100.

Temeljem štednog uloga, Hrvati iz dijaspeore dobivaju status štediše, a time i mogućnost raznovrsnog kreditiranja u domovini: kupnje građevinskog zemljišta, gradnje ili kupnje kuće ili stana, adaptacije stambenog ili poslovnog prostora kao i kredita za poticanje poduzetništva.